

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (andra avdelningen)
den 12 december 1996 *

I de förenade målen T-177/94,

Henk Altmann, Wantage-Oxon (Förenade kungariket), och de övriga 56 sökande som namnges i bilaga 1 till denna dom, företrädda av Kenneth Parker, QC, och Rhodri Thompson, barrister, England och Wales, med delgivningsadress i Luxemburg hos advokatbyrån Elvinger et Hoss, 15 côte d'Eich,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av Hans Gerald Crossland, rättstjänsten, i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos Carlos Gómez de la Cruz, rättstjänsten, Centre Wagner, Kirchberg,

svarande,

med stöd av

Europeiska unionens råd, företrädd av Diego Canga Fano och Jan-Peter Hix, rättstjänsten, och inledningsvis av juridiske rådgivaren Yves Créten, samtliga i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos generaldirektören Bruno Eynard, direktoratet för rättsfrågor, Europeiska investeringsbanken, 100, boulevard Konrad Adenauer, Kirchberg,

intervenient,

* Rättegångsspråk: engelska.

och T-377/94,

Margaret Casson, Chilton, Oxon (Förenade kungariket), och de 13 övriga sökande som namnges i bilaga 2 till denna dom, företrädda av Kenneth Parker, QC, och Rhodri Thompson, barrister, England och Wales, med delgivningsadress i Luxemburg hos advokatbyrån Elvinger et Hoss, 15, côte d'Eich,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av Hans Gerald Crossland och Julian Currall, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos Carlos Gómez de la Cruz, rättstjänsten, Centre Wagner, Kirchberg,

svarande,

med stöd av

Europeiska unionens råd, företrätt av Diego Canga Fano och Jan-Peter Hix, rättstjänsten, och inledningsvis av juridiske rådgivaren Yves Crétien, samtliga i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos generaldirektören Bruno Eynard, direktoratet för rättsfrågor, Europeiska investeringsbanken, 100, boulevard Konrad Adenauer, Kirchberg,

intervenient,

angående en talan om ogiltigförklaring av beslutet att vägra att låta sökandena ingå i kommissionens personal som tillfälligt anställda samt om ersättning för den skada som följer därav,

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (andra avdelningen)

sammansatt av ordföranden H. Kirschner samt domarna C.W. Bellamy och A. Kalogeropoulos,

justitiesekreterare: avdelningsdirektören B. Pastor,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 28 mars 1996,

följande

Dom

Bakgrunden till tvisten

Tillämpliga bestämmelser

- 1 Samarbetsprojektet Joint European Torus (JET) (nedan kallat JET eller samarbetsprojektet) upprättades för en period om 12 år från den 1 juni 1978 genom rådets beslut 78/471/Euratom av den 30 maj 1978 (EGT nr L 151, s. 10) [vid översätt-

ningen fanns ingen svensk version att tillgå], vilket fattades med stöd av artikel 46, 47 och 49 i Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (nedan kallat Euratomfördraget). Avsikten med samarbetsprojektet är att, som ett led i gemenskapens fusionsprogram och till nytta för deltagarna i det programmet, uppföra, driva och utnyttja en stor torusmaskin av Tokamak-typen och därtill hörande anläggningar (nedan kallat projektet).

- 2 Detta projekt, vilket såsom framgår av tredje övervägandet i ovannämnda beslut 78/471 av den 30 maj 1978 och av artikel 8 andra stycket i stadgarna för JET (nedan kallade stadgarna) [vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå], som har fogats till nämnda beslut, redan från början var tänkt som ett gemenskapsprojekt, utgör för närvarande spjutspetsen i den gemensamma europeiska satsningen inom området för kontrollerad termisk kärnfusion. Enligt bilaga I till rådets beslut 94/799/Euratom av den 8 december 1994 om ett särskilt program för forskning och utbildning på området för kontrollerad termisk kärnfusion (år 1994—1998) (EGT nr L 331, s. 22) är det långsiktiga målet med gemenskapens fusionsprogram att gemensamt skapa säkra och miljövänliga prototypreaktorer, som skall leda till att det byggs ekonomiskt bärkraftiga kraftverk. Utvecklingen mot detta mål ligger inom en tidsram som räknas i decennier. Av såväl nämnda bilaga som den utvärdering av ledningen i JET som har fogats till revisionsrättens särskilda årsberättelse om samarbetsprojektets räkenskaper för år 1990 (EGT nr C 41, 1992, s. 1, nedan kallad revisionsrättens årsberättelse) framgår att fusionsprogrammets långsiktiga strategi omfattar tre faser som sträcker sig fram till mitten av 2000-talet för att slutligen leda till en kommersiell reaktorprototyp. Dessa faser är följande:

- a) Joint European Torus (JET) och andra åtgärder för att demonstrera att fusionen är vetenskapligt genomförbar.
- b) En åtgärd kallad Next Step för att komplettera demonstrationen av att fusionsenergi för fredliga ändamål är vetenskapligt och tekniskt genomförbart. Denna

åtgärd skall ske i form av antingen Next European Torus (NET) eller en internationell termisk experimentreaktor (ITER), projekterad i samarbete med de tre andra stora fusionsprogrammen i världen (Japan, Ryssland och USA).

- c) En demonstrationsreaktor (DEMO) som kan producera stora kvantiteter elektricitet.

I sitt yttrande över revisionsrättens årsberättelse (EGT nr C 412, 1992, s. 19) medgav kommissionen att "förmedling av teknologi och sakkunskap från JET till Next Step är av avgörande betydelse för fusionsprogrammets effektivitet" och uppgav att den "fortsätter att undersöka metoder för att underlätta och utvidga denna förmedling, särskilt på det mänskliga planet".

- 3 I enlighet med artikel 1 i stadgarna har JET säte i Culham, Förenade kungariket, vid United Kingdom Atomic Energy Authority (nedan kallad UKAEA eller värdorganisationen). Samarbetsprojektets medlemmar består för närvarande av Euratom, värdorganisationen (UKAEA), motsvarande organisationer i andra stater som är medlemmar i Euratom och av Schweiziska edsförbundet.
- 4 Samarbetsprojektets organ utgörs av styrelsen för JET och direktören för projektet (artikel 3 i stadgarna). Styrelsen för JET, som består av representanter för medlemmarna i samarbetsprojektet, ansvarar för ledningen av samarbetsprojektet och fattar de grundläggande besluten för projektets genomförande (artikel 4).
- 5 Artikel 8 i stadgarna avser projektgruppen. Enligt artikel 8.1 består denna dels av medarbetare från medlemmarna i JET, vilket överensstämmer med artikel 8.3 (där det anges att medlemmarna i samarbetsprojektet skall ställa kvalificerade medar-

tare till förfogande för projektet), dels av ”annan personal”. Dessa två kategorier av personal rekryteras i enlighet med bestämmelserna i artikel 8.4 och 8.5.

- Artikel 8.4 lyder på följande sätt: ”Medarbetare som ställs till värdorganisationens förfogande förblir i värdorganisationens tjänst på denna organisations anställningsvillkor och ställs av denna till förfogande för samarbetsprojektet.”
- Artikel 8.5 lyder på följande sätt: ”Om inte något annat bestäms i vissa enskilda fall till följd av regler för anställning och ledning av personalen som styrelsen för JET skall anta, får de medarbetare som andra medlemmar i samarbetsprojektet än värdorganisationen ställer till förfogande samt annan personal tillfälliga tjänster av kommissionen i enlighet med villkoren för övriga anställda vid Europeiska gemenskaperna och överflyttas till samarbetsprojektet av kommissionen.”

Enligt artikel 8.8 i stadgarna ”åtar sig [alla medlemmar] att återanställa den personal som de har ställt till projektets förfogande, och som har rekryterats av kommissionen till tillfälliga tjänster, så snart denna personal har avslutat sitt arbete i projektet” (det så kallade systemet med returbiljetter).

- 6 Dessa bestämmelser kompletteras av ”tilläggsbestämmelser för anställning och ledning av personalen i samarbetsprojektet JET” (nedan kallade tilläggsbestämmelserna) [vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå], som styrelsen för JET har antagit med stöd av artikel 8.5 i stadgarna.
- 7 Enligt artikel 9.1 i stadgarna skall Euratom stå för 80 procent av utgifterna för JET, däribland utgifterna för att avlöna den personal som har ställts till förfogande för projektet, UKAEA skall stå för 10 procent och övriga medlemmar med undantag för Euratom stå för resterande 10 procent.

Domen i målet Ainsworth

8 År 1983 ansökte ett antal brittiska medborgare som var anställda av UKAEA och som av denna organisation hade ställts till förfogande för JET om att kommissionen skulle ge dem tillfällig anställning. Då de inte vann bifall på sina ansökningar, väckte de talan vid domstolen. I dom av den 15 januari 1987, Ainsworth m. fl. mot kommissionen och rådet (271/83, 15/84, 36/84, 113/84, 158/84, 203/84 och 13/85, Rec. s. 167, nedan kallad domen i målet Ainsworth) fastslog domstolen följande:

— Med beaktande av projektets begränsade tidslängd, och önskan att garantera alla medarbetare i JET en anställning när projektet avslutades, hade ledningen för JET uppfyllt kraven på god förvaltning och åsidosatte inte några bestämmelser i stadgarna, när de krävde att varje sökande skulle finna en medlemsorganisation som godtog att ställa honom till förfogande för JET, även om bestämmelserna i artikel 8.1 och 8.5 i stadgarna, där det angavs att projektgruppen även skulle bestå av ”annan personal”, under dessa omständigheter inte fick någon praktisk betydelse (punkt 19—24).

— Genom att kräva att sökandena av brittisk nationalitet skulle ställas till förfogande för JET av UKAEA, och inte av någon annan medlemsorganisation, hade ledningen i JET utövat en diskriminering på grund av nationalitet, för vilken det inte fanns några objektiva skäl och som därför var rättsstridig, men denna diskriminering påverkade inte sökandenas situation, eftersom ingen av dem hade visat eller ens gjort gällande att han för att uppfylla kraven hade avstått från en möjlighet att ställas till förfogande av en annan medlem i JET än UKAEA (punkt 25—29).

— Den särbehandling som hade inrättats genom artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna innebar inte diskriminering på grundval av nationalitet. Den grundläggande principen om likabehandling utgjorde hinder för att jämförbara situationer behandlades olika, om inte skillnaden var objektivet motiverad (punkt 32—33).

— Med hänsyn till samarbetsprojektets särdrag, den privilegierade roll som dessa gav UKAEA och UKAEA: s ansträngningar för att undvika att denna situation störde dess egen funktion, var den särbehandling som hade införts mellan personal som hade ställts till förfogande för JET av UKAEA och personal som ställts till förfogande av andra medlemmar i samarbetsprojektet objektivt motiverad (punkt 34—39).

Omständigheternas senare utveckling

- 9 JET-projektet, som ursprungligen var tänkt att omfatta en period om 12 år (år 1978—1990), förlängdes av rådet efter domen i målet Ainsworth. Genom rådets beslut 88/447/Euratom av den 25 juli 1988 (EGT nr L 222, s. 4) förlängdes det först till och med den 31 december 1992 och sedan genom rådets beslut 91/677/Euratom av den 19 december 1991 (EGT nr L 375, s. 9) till och med den 31 december 1996. Under handläggningen i förstainstansrätten har det kunnat konstateras att JET på nytt har förlängts till efter år 1996 (se ovannämnda beslut 94/799 av den 8 december 1994 och beslutet av styrelsen för JET av den 21 mars 1995, i vilket denna officiellt begärde att rådet skulle besluta om en ny förlängning av JET). Genom rådets beslut 96/305/Euratom av den 7 maj 1996 (EGT nr L 117, s. 9) fastställdes formellt att denna tredje förlängning skall gälla till och med den 31 december 1999.
- 10 I februari 1990 lämnade 206 anställda vid UKAEA, som hade ställts till förfogande för JET och som ansåg att omständigheterna hade ändrats sedan domen i målet Ainsworth, en petition till parlamentet där detta ombads att uppmana kommissionen och rådet att upphöra med den diskriminering som de anställda ansåg sig vara utsatta för.
- 11 De som hade undertecknat petitionen klagade bland annat över följande:
 - a) Diskriminering mellan deras anställningsvillkor och anställningsvilkoren för medborgare i andra medlemsstater som fortfarande arbetade för JET med ställning som tillfälligt anställda av kommissionen. Härvid gjorde de gällande att

deras lön, som anställda av UKAEA, uppgick till ungefär hälften av den lön som den personal som var anställd av kommissionen med ställning som tillfälligt anställda uppbar, och att en brittisk medborgare, med flera tjänsteår och högre lönegrad, ofta fick lägre lön än personal som arbetade under kommissionen.

- b) Diskriminering avseende deras karriärutsikter, eftersom anställda i JET som hade ställning som tillfälligt anställda av kommissionen fick företräde till andra anställningar inom gemenskapen, särskilt inom området för Euratom.
- 12 Dessutom hävdade petitionärerna att JET och/eller dess medlemmar efter domen i målet Ainsworth i strid med denna dom hade vidtagit eller följt ett visst antal förfaranden som hade till syfte eller verkan att förhindra att brittiska medborgare rekryterades av andra medlemmar än UKAEA, och särskilt följande:
- a) Vidmakthållandet av kravet för alla som ville arbeta i JET att en av dess medlemmar först hade beviljat en "returbiljett".
 - b) Ett avtal eller en överenskommen praxis mellan medlemmarna i JET som bestod i att vägra brittiska medborgare "returbiljetter" från andra medlemmar än UKAEA.
 - c) Den så kallade regeln om föregående avskedsansökan, eller "resign first rule", som infördes i tilläggsbestämmelserna år 1987, enligt vilken en brittisk medborgare, som var anställd av UKAEA, skulle säga upp sig från JET *innan han sökte* en annan tjänst i JET med ställning som tillfälligt anställd vid gemenskapen.
 - d) Den så kallade regeln om att lämna platsen under sex månader. Eftersom den närmare betydelsen av denna regel inte har kunnat fastställas under handläggningen i förstainstansrätten, skall den inte bli föremål för någon grundlig prövning i förevarande dom.

- 13 För övrigt gjorde petitionärerna gällande att de faktiska omständigheterna radikalt hade ändrats sedan domen i målet Ainsworth, särskilt vad beträffar följande:
- a) UKAEA motsatte sig inte längre att brittiska medborgare i dess tjänst, som arbetade i JET, blev tillfälligt anställda av kommissionen (se uttalandet av ordföranden för UKAEA av den 17 oktober 1989, återgivet i bilaga 15 till petitionen), vilket innebar att det inte förelåg någon risk för att en sådan förändring skulle störa arbetsfreden i Culham.
 - b) Systemet med "returbiljetter" eller en anställning vid UKAEA innebar inte längre någon garanti för anställning när projektet avslutades (se bilagorna 9 och 11 till petitionen).
 - c) Många personer som arbetade i JET var varken anställda av UKAEA eller av någon annan medlem innan de ställdes till förfogande för projektet och var därför inte verkligt knutna till den medlem som sponsrade dem ("sponsoring member"). I synnerhet hade 97 brittiska medarbetare i JET inget att göra med UKAEA innan de placerades i JET (se bilaga 10 till petitionen).
 - d) JET-projektet kunde inte längre anses som ett tillfälligt projekt, eftersom det skulle vara i 18 år och förmodligen minst 21 år. Många av de ifrågavarande brittiska medborgarna skulle således ha tillbringat mer än hälften av sitt yrkesliv i dess tjänst.
- 14 Petitionärerna ansåg att under dessa omständigheter var skyldigheten för brittiska medborgare att förfoga över en "returbiljett" från en annan medlem i JET, om de ville rekryteras som tillfälligt anställda vid gemenskapen, inte längre befogad. Den lösning som enligt dem skulle vara mest rättvis och effektiv vore att all personal i JET hade samma arbetsgivare. Petitionärerna begärde även ersättning för den diskriminering som de ansåg sig vara utsatta för.

- 15 I oktober 1991 konstaterade parlamentets petitionsutskott att "den diskriminering som upphovsmännen till petitionen gör gällande verkligen föreligger och bör upphöra". Genom ett lagförslag av den 10 december 1991 (EGT nr C 13, 1992, s. 50) gjorde parlamentet därför två tillägg till kommissionens förslag till rådets beslut om att förlänga JET till och med år 1996. Parlamentet uttryckte dels sina farhågor om "att löneskillnader mellan forskare i kommissionens och nationella myndigheters tjänst [skulle] medföra spänningar i JET i Culham, vilket redan [hade] skett, och dessutom hindra forskares rörlighet", dels att det förväntade sig att kommissionen "inom en tidsfrist av sex månader skulle låta ett oberoende konsultföretag arbeta fram ett förslag om lön i förhållande till utfört arbete och inte enligt strikta stadgar".
- 16 Kommissionen studerade problemet med hjälp av en "de vises kommitté", kallad Pandolfipanelen, och en utomstående konsult. I Pandolfipanelens rapport av den 16 september 1992 rekommenderades bland annat följande:
- Att det skulle efterforskas "hur personal vid UKAEA som är placerad i JET skulle kunna erbjudas kontrakt som tillfälligt anställda vid Euratom, vilka skulle löpa till dess att deras placering i JET-projektet upphör" (den första rekommendationen).
 - Om detta inte gick, skulle man finna svar på "hur personal vid UKAEA, som är placerad i JET och som söker fast anställning i gemenskapen, skulle kunna anses som internt sökande av kommissionen, eller åtminstone få en fördelaktigare behandling än sökande utifrån" (den andra rekommendationen).
 - En förlängning av systemet med "bidrag för att bevara erfarenhet", vilket hade förhandlats fram mellan UKAEA och personalens fackföreningar och var avsett att i viss mån kompensera skillnaden i lön mellan personal vid UKAEA som var placerad i JET och tillfälligt anställda vid gemenskapen (den tredje rekommendationen).

- 17 Styrelsen för JET samlades till ett extrainkallat möte den 26 februari 1993 för att ta ställning till rekommendationerna i Pandolfipanelens rapport. I slutsatserna av detta möte anges att "en klar majoritet av medlemmarna i styrelsen för JET allmänt ansåg att [den första rekommendationen] inte kunde godtas och uppmanade kommissionen att inte följa den vid genomförandet". Vad beträffar den andra rekommendationen noterade styrelsen för JET att "kommissionen inom ramen för sin behörighet redan [hade] vidtagit åtgärder för att förbättra möjligheterna att rekryteras till andra tjänster inom ramen för fusionsprogrammet, vilka även [omfattade] den personal vid UKAEA som är placerad i JET", och att styrelsen hade bett kommissionen att ombesörja att dessa förfaranden följdes. Den ståndpunkt som styrelsen för JET intog bekräftades vid dess möte den 13 och den 14 oktober 1993.
- 18 I sin rapport till parlamentet av den 31 mars 1993 om Pandolfipanelens rapport ansåg kommissionen att "genomförandet av den första rekommendationen skulle utgöra den mest adekvata lösningen för att kunna slutföra projektet på ett lämpligt sätt". Med hänsyn till slutsatserna från det extrainkallade styrelsemötet i JET den 26 februari 1993 drog dock kommissionen slutsatsen att detta genomförande förmodligen inte skulle erhålla erforderlig majoritet för ett beslut av nämnda styrelse. Kommissionen gjorde för övrigt gällande att genomförandet av denna rekommendation krävde att UKAEA beviljade "returbiljetter", vilket innebar risk för en ny diskriminering, denna gång till nackdel för personal som hade placerats i JET av andra medlemmar än UKAEA, och konstaterade att UKAEA motsatte sig beviljandet av sådana "returbiljetter". Vad beträffar den andra rekommendationen upp gav kommissionen att den på grund av föreskrivna skyldigheter inte kunde ställa sig bakom denna rekommendation, men att den hade vidtagit och fortsatte att vidta olika åtgärder för att underlätta de framtida karriärutsikterna för personalen i projektgruppen i JET, däribland den personal som var placerad i projektet genom UKAEA. Kommissionen återopade således ett studieinriktat utbildningsprogram och åtgärder som hade vidtagits för att höja åldersgränsen från 35 till 50 år för anställda som ingick i denna personal och som sökte tjänster inom ramen för ITER-projektet.
- 19 Direktören för JET framförde å styrelsens vägnar den uppfattningen att den första rekommendationen i Pandolfipanelens rapport var den enda som "skulle garantera att arbetsfreden återställdes" (se punkt 11 i den ovannämnda rapporten från kommissionen till parlamentet). Personalnämnden i JET (JET Staff Representatives

Committee eller SRC) liksom IPMS (Institution of Professionals, Managers and Specialists) och CPSA (Civil and Public Services Association), vilka är de två fackföreningar som företräder personalen vid UKAEA, påpekade för sin del i en rapport av den 9 februari 1993 att varken den andra eller den tredje rekommendationen, sedda var för sig, erbjöd en tillfredsställande lösning på den otillbörliga diskriminerande behandling som brittiska medarbetare i projektgruppen i JET utsattes för. Enligt dem var övergången till en tillfällig anställning vid gemenskapen det enda sättet som gjorde det möjligt för de sistnämnda att behandlas på samma sätt som sina kolleger under återstoden av den tid som JET varade och att få rimliga karriärutsikter när projektet avslutades.

- 20 UKAEA meddelade i en kommuniké från september 1992, vilken publicerades till svar på Pandolfipanelens rapport, och i en skrivelse från dess ordförande av den 15 mars 1994 att den inte motsatte sig den första rekommendationen, under förutsättning att de i dess personal som blev tillfälligt anställda vid gemenskapen begärde avsked från UKAEA. UKAEA uttryckte även sitt stöd för den andra rekommendationen.
- 21 Efter det att parlamentets budgetutskott allvarligt hade ifrågasatt att styrelsen för JET avvisade den första rekommendationen "utan hänsyn till sitt ansvar ... utan någon som helst motivering och trots att alla andra berörda parter var för denna rekommendation" (arbetsdokument PE 204.729 av den 20 april 1993, bilaga 19 till ansökan i mål T-177/94), beslutade parlamentet under sessionen den 17 december 1993 att reservera ett belopp om 59 miljoner ecu för gemenskapens bidrag till JET (vilket var mer än hälften av den totala årsbudgeten) och preciserade att detta belopp "skall förbli reserverat till dess att kommissionen och UKAEA går med på att ändra sina ställningstaganden och föreskrifter, vilka har medfört och fortsätter att medföra diskriminerande verkningar för brittiska medborgare som vill bli anställda i EG". Parlamentet anslog även en kredit på 2 miljoner ecu att användas till att ersätta "medarbetare i den aktuella personalen i JET som motsvarade Euratoms villkor för rekrytering när de placerades i JET". Parlamentets ordförande

uttryckte sig i följande ordalag i en till synes odaterad skrivelse ställd till styrelseordföranden i JET (se bilaga 22 till ansökan i mål T-377/94):

”Europaparlamentet har alltid givit sitt fulla stöd till fusionsprogrammet, och i synnerhet till JET-projektet som är ett av de viktigaste gemensamma vetenskapliga projekten i Europa. Parlamentet kan dock inte godta att det förekommer diskriminerande förfaranden inom ramen för ett projekt som understöds av gemenskapen eller åtgärder som strider mot vår bild av den roll som europeiska forskare har.

Skälen för de i år framröstade reserverade medlen är således direkt förbundna med detta olösta problem inom ramen för JET och det gäller även för beviljandet av dessa 2 miljoner ecu. Ansträngningarna för att frigöra de reserverade medlen för projektet skall snarare inriktas på att komma till rätta med den interna diskrimineringen än på att vidta nedskärningar som påverkar programmet. Dessutom skall dessa 2 miljoner ecu inte ses som en obefogad löneökning för enskilda anställda utan som ett bidrag från gemenskapen till JET till förmån för dem som tidigare har utsatts för diskriminerande rekryteringsförfaranden.”

- 22 Parlamentet och kommissionen nådde en politisk kompromiss den 3 maj 1994 som innebar att de reserverade medlen kunde frigöras. Denna kompromiss är nedskrivet i en ”Note of Understanding” (se bilaga 4 till repliken i mål T-177/94), och lyder på följande sätt:

”2. Enligt kompromissen skall de förfaranden som benämns ’föregående avskedsansökan’ och ’lämna platsen under sex månader’ upphöra. Det inrättades 20 tjänster i lönegrad A, B eller C i ITER under år 1994, under år 1995 och följande år skall kommissionen varje år begära ytterligare 10 A-, B- eller C-tjänster. I urvals-förfarandet har åldersgränsen för fusionsanställda fastställts till 50 år.

3. Rekryteringen av denna personal skall göras på en icke-diskriminerande grund och med vederbörlig hänsyn till de faktiska sociala förhållandena (däribland problemet med UKAEA-personalen i JET).

4. Den UKAEA-personal som var anställd i JET den 24 februari 1994 skall kunna göra gällande sin rätt att ta del av de 2 miljoner ecu som skall fördelas i förhållande till hur länge den anställde arbetat i JET.

...”

23 Vid sammanträdet förklarade svaranden, som svar på en fråga från förstainstansrätten, att dessa 2 miljoner ecu hade utbetalats i december 1995 till anställda som uppfyllde erforderliga villkor, med förbehåll för ett innehållt belopp om 10,2 procent som var föremål för en social trygghetstvist mellan UKAEA och Department of Social Security. Detta belopp fördelades mellan berörda anställda vid UKAEA i förhållande till hur länge de hade varit placerade i JET. Beloppet per tjänsteår utgjorde 700 UKL. Den genomsnittliga utbetalningen uppgick till mellan 5 000 och 10 000 UKL. Enligt sökandena skulle denna utbetalning betraktas som en gest av god vilja från parlamentets sida och som ett erkännande av den diskriminering som utövades i JET, inte alls som adekvat kompensation för denna diskriminering. Också kommissionen anser att det rör sig om en skönmässig och ex gratia-utbetalning, som parlamentet beviljade mot bakgrund av den ”obehagliga” situation som det hade uppträckt.

24 Av svarandens svar på andra frågor från förstainstansrätten framgår att under år 1993—1996 uppgick antalet UKAEA-anställda med placering i JET till minst 230. Däremot sjönk antalet tillfälligt anställda vid gemenskapen med placering i JET från 163 i januari 1993 till 117 i januari 1996. Projektgruppen består även av kontraktsanställd personal från utomstående bolag, några anställda som generaldirek-

toratet för vetenskap, forskning och utveckling (GD XII) har ställt till förfogande och diverse andra personkategorier som är anställda för kortare perioder enligt olika system.

Administrativt förfarande

- 25 Efter offentliggörandet av Pandolfipanelens rapport riktade var och en av sökandena i förevarande mål, vilka samtliga är av brittisk nationalitet, ingår i UKAEA:s personal och är placerade i JET, genom skrivelser daterade mellan den 18 och den 29 januari 1993 från sökandena Altmann m. fl. och mellan den 28 september och den 19 oktober 1993 från sökandena Casson m. fl. ansökningar om tillfällig anställning vid gemenskapen till direktören för JET. Dessa ansökningar besvarades inte.
- 26 Sökandena Altmann m. fl. anförde två gemensamma klagomål, daterade den 12 och den 17 augusti 1993, mot det tysta avslaget på deras ansökningar. På samma sätt anförde sökandena Casson m. fl. två gemensamma klagomål, daterade den 14 april och den 20 maj 1994, mot det tysta avslaget på deras ansökningar. Samtliga dessa klagomål sändes till kommissionens generalsekretariat, till rådets generalsekretariat, till direktören för JET och till styrelseordföranden för JET.
- 27 I dessa klagomål begärde sökandena, genom att bland annat hänvisa till de argument som hade förts fram i deras petition till parlamentet, följande:
- ”— De som har undertecknat skall anställas som ’annan personal’ i den mening som avses i artikel 8.5 i stadgarna för samarbetsprojektet JET och, följaktligen, som tillfälligt anställda vid gemenskapen.

- Det skall övervakas att de som har undertecknat anställs på samma villkor som andra tillfälligt anställda vid gemenskapen enligt artikel 8.5 i nämnda stadgar och i synnerhet att de kan dra fördel av det avtal som kommissionen har slutit med personalföreningen för dessa andra anställda med anledning av den framtida tjänst som de skall beviljas i egenskap av tillfälligt anställda vid gemenskapen.

- Alternativt och i andra hand skall de 'regler' som infördes för JET efter domen i målet [Ainsworth] och som har till syfte och verkan att vidmakthålla den rättsstridiga diskriminering som domstolen fördömde i punkt 26 i nämnda dom upphävas.

- Under alla förhållanden skall de som har undertecknat ersättas för de förluster som de har lidit på grund av föremålet för talan.”

28 Det var endast kommissionen som följde upp dessa två grenar av klagomål. Kommissionen avlog dem genom två beslut (nedan kallade besluten), avfattade i praktiskt taget identiska ordalag. Det första, daterat den 14 januari 1994 (nedan kallat Altmann-beslutet), riktades till sökandena Altmann m. fl. och mottogs mot slutet av samma månad, det andra, daterat den 16 september 1994 (nedan kallat Casson-beslutet), riktades till sökandena Casson m. fl., under sken av en skrivelse till avdelningen för administration och personal i JET daterad den 27 oktober 1994, och mottogs i början av november 1994.

29 I vart och ett av de båda besluten preciserade kommissionen att den bemötte ”de anställda i samarbetsprojektet JET, Culham, som har anfört klagomål på grundval av artikel 90 andra stycket i tjänsteföreskrifterna” mot det tysta beslutet om avslag på deras ansökningar om tillfällig anställning ”som har framställts till tillsättningsmyndigheten”.

- 30 Vad gäller saken har kommissionen i dessa beslut bland annat gjort gällande att det skulle strida mot artikel 8.4 i stadgarna för JET att ge sökandena tillfällig anställning vid gemenskapen och att styrelsen för JET vid sitt möte den 26 februari 1993 hade beslutat att be kommissionen att inte agera på grundval av den första rekommendationen i Pandolfipanelens rapport.

Förfarande och parternas yrkanden

- 31 Genom en ansökan, som inkom till förstainstansrättens kansli den 22 april 1994, väckte sökandena Altmann m. fl. talan i mål T-177/94, vilken ursprungligen var riktad mot kommissionen och styrelsen för JET.
- 32 Genom en ansökan, som inkom till förstainstansrättens kansli den 24 november 1994, väckte sökandena Casson m. fl. en liknande talan i mål T-377/94, vilken också ursprungligen var riktad mot kommissionen och styrelsen för JET.
- 33 Genom beslut av den 16 oktober 1994 avvisade förstainstansrätten (tredje avdelningen) talan i mål T-177/94 i den mån som den var riktad mot styrelsen för JET, eftersom det var uppenbart att den inte kunde upptas till prövning.
- 34 Genom en skrivelse av den 15 februari 1995 till förstainstansrättens kansli förklarade sökandena att de godtog ovannämnda beslut av den 16 december 1994 och accepterade att kommissionen var att anse som enda svarande i de båda målen T-177/94 och T-377/94.

- 35 Genom beslut av den 13 januari respektive den 7 april 1995 tilläts rådet att inter-
venera i målen T-177/94 och T-377/94, till stöd för svarandens yrkanden.
- 36 Genom ett beslut av den 7 april 1995 förenades målen T-177/94 och T-377/94.
- 37 Genom förstainstansrättens beslut av den 19 september 1995, med verkan från den
1 oktober 1995, knöts referenten till den andra avdelningen, vilken följaktligen till-
delades dessa mål.
- 38 I anledning av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (andra avdel-
ningen) att inleda det muntliga förfarandet och anmodade genom skrivelser av den
12 december 1995 och den 8 mars 1996 parterna, att inom ramen för de åtgärder
för processledning som anges i artikel 64 i rättegångsreglerna skriftligen besvara
vissa frågor före sammanträdet. Sökandenas svar inkom den 22 januari 1996 och
svarandens den 15 februari och den 21 mars 1996.
- 39 Genom en skrivelse daterad den 18 mars 1996 meddelade sökandenas advokat
förstainstansrätten att D. Hurford, den tjugosjätte sökanden i mål T-177/94, hade
begärt avsked från JET och inte längre avsåg att fullfölja förfarandet.
- 40 Vid det offentliga sammanträdet den 28 mars 1996 har parterna utvecklat sin talan
och besvarat muntliga frågor från förstainstansrätten.

41 Samtliga sökande har, i identiska ordalag, yrkat att förstainstansrätten skall:

- 1) Fastställa att, vad beträffar sökandenas placering i JET efter domen i målet Ainsworth, genomförandet av stadgarna och tilläggsbestämmelserna till dessa har varit diskriminerande och obefogat.
- 2) Förplikta kommissionen att vidta nödvändiga åtgärder för att sökandena skall kunna bli tillfälligt anställda vid gemenskapen under den tid som JET-projektet varar, antingen som "annan personal" eller på annat sätt.
- 3) Förplikta kommissionen att vidta åtgärder för att undanröja allt administrativt förfarande som har till syfte eller får till verkan
 - a) att förhindra eller avhålla medlemmarna i styrelsen för JET att bevilja sökandena "returbiljetter" för att de sistnämnda skall kunna få ställning som tillfälligt anställda vid gemenskapen, eller
 - b) att förhindra eller försvåra sökandenas ansökningar till tjänster i JET på grund av att de då ändrar ställning och blir tillfälligt anställda vid gemenskapen, eller
 - c) att förhindra eller försvåra sökandenas ansökningar till sådana tjänster på samma villkor som gäller för övrig personal i projektgruppen i JET.
- 4) Förklara att stadgarna, i den mån som
 - a) förstainstansrätten anser att något av de förfaranden eller någon av de situationer som sökandena klagat på med nödvändighet följer av stadgarna, och/eller

b) stadgarnas lydelse förhindrar eller försvårar tillämpningen av någon av de åtgärder som sökandena har begärt,

utifrån de aspekterna är diskriminerande, obefogade och följaktligen rättsstridiga.

- 5) Förplikta kommissionen att vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att ändra stadgarna mot bakgrund av de konstateranden som förstainstansrätten gör i anledning av det fjärde yrkandet.
- 6) Förplikta kommissionen att genomföra samtliga rekommendationer i Pandolfipanelens rapport.
- 7) Förplikta kommissionen att ersätta sökandena för de förluster som den obefogade diskrimineringen av dem har medfört, nämligen den ekonomiska förlust de har lidit sedan domstolen meddelade domen i målet Ainsworth, de förluster de lidit vad avser karriärutsikterna och, i de fall där detta är befogat, de förluster i fråga om lönegrad och pensionsrättigheter efter tjänsteår som följer därav.
- 8) Definiera de riktlinjer som kommissionen skall följa vid bedömningen av vilka förluster och skador som sökandena har vållats samt de tidsfrister inom vilka kommissionen skall lämna konkreta förslag om ersättning.
- 9) Förplikta svaranden att ersätta rättegångskostnaderna.
- 10) I enlighet med domstolens stadga och/eller rättegångsregler vidta ytterligare åtgärder och döma ut ytterligare skadestånd om förstainstansrätten anser detta vara nödvändigt, befogat eller skäligt.

42 Svaranden har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan som i sin helhet ogrundade, samt

— besluta om rättegångskostnaderna enligt gällande bestämmelser.

43 Intervenienten har, efter att ha preciserat att interventionen är begränsad till de av kommissionens yrkanden som avser att talan skall ogillas i den mån som den innebär att lagenligheten och giltigheten av stadgarna för JET ifrågasätts, yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan, samt

— besluta om rättegångskostnaderna enligt gällande bestämmelser.

Upptagande till sakprövning

A — Omfattningen av och upptagandet till sakprövning av vissa av sökandenas yrkanden

44 Förstainstansrätten erinrar inledningsvis om att den är behörig att pröva förevarande mål, i vilket sökandena inte är tjänstemän eller anställda vid gemenskapen men gör anspråk på att få vara det (se punkt 33—36 i ovannämnda beslut av den 16 december 1994).

- 45 Med beaktande av bland annat den uttryckliga hänvisningen i ansökan till artikel 73 i anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna (nedan kallade anställningsvillkoren) och till artikel 90 och 91 i tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna (nedan kallade tjänsteföreskrifterna), vilka sökandena för övrigt har följt, anser förstainstansrätten att deras första yrkande, i förekommande fall kombinerat med det tionde yrkandet, skall tolkas så att det beroende på varje enskilt fall huvudsakligen avser ogiltigförklaring av Altmann-beslutet eller av Casson-beslutet. Dessa två beslut, i vilka sökandenas klagomål mot de tysta besluten om avslag på deras ansökningar om tillfällig anställning vid gemenskapen avslogs, är rättsakter som går sökandena emot enligt artikel 90 och 91 i tjänsteföreskrifterna. Eftersom sökandena har följt de förfaranden som föreskrivs i bestämmelserna i fråga, kan dessa yrkanden om ogiltigförklaring tas upp till sakprövning.
- 46 Vad beträffar det fjärde yrkandet, genom vilket sökandena formellt ber förstainstansrätten att besluta om stadgarnas giltighet, är det endast ett processuellt uttryck för den möjlighet som alla parter enligt artikel 156 i Euratomfördraget har att, i en tvist där en av rådets eller kommissionens förordningar ifrågasätts, åberopa de grunder som anges i artikel 146 första stycket i Euratomfördraget för att införa gemenskapsdomstolarna göra gällande att förordningen inte kan tillämpas. Eftersom det inte anförs som ett självständigt yrkande utan som ett avhängigt yrkande till stöd för huvudyrkandena om ogiltigförklaring av de angripna besluten kan även detta yrkande upptas till sakprövning (se a contrario domstolens dom av den 16 juli 1981 i mål 33/80, Albini mot rådet och kommissionen, Rec. s. 2141, av den 11 juli 1985 i målen 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 och 10/84, Salerno m. fl. mot kommissionen och rådet, Rec. s. 2523, och av den 7 juli 1987 i målen 89/86 och 91/86, Étoile commerciale och CNTA mot kommissionen, Rec. s. 3005).
- 47 Däremot finns det enligt fast rättspraxis anledning att avvisa yrkandena om förelägganden (det andra, det tredje, det femte och det sjätte yrkandet). Det tillkommer nämligen inte gemenskapsdomstolarna att vid sin legalitetsprövning rikta förelägganden till institutionerna, eftersom det ankommer på den berörda administrationen att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa en dom som har meddelats i samband med en talan om ogiltigförklaring (domstolens dom av den 13

december 1989 i mål C-100/88, Oyowe och Traore mot kommissionen, Rec. s. 4285, punkt 19, se för senaste rättspraxis förstainstansrättens dom av den 13 december 1995 i mål T-109/94, Windpark Groothusen mot kommissionen, REG s. II-3007).

B — *Invändningen om rättskraft*

Parternas argument

- 48 Inom ramen för sin intervention, som är begränsad till tvisten om huruvida stadgarna för JET är lagenliga, har rådet hävdad att domen i målet Ainsworth har rättskraft för de sökande som var parter redan i det målet (se domstolens dom av den 16 februari 1965 i mål 14/64, Barge mot Höga myndigheten, Rec. s. 69). Eftersom domstolen fastställde att rekryteringssystemet enligt artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna var lagenligt, skulle dessa sökande vara förhindrade att anföra samma grund i en senare talan. Rådet har för övrigt erinrat om att domstolen genom beslut av den 1 april 1987 i mål 159/84 och 267/84, 12/85 och 264/85, Ainsworth m. fl. mot kommissionen (Rec. s. 1579), förklarade att olika talan som väckts av Ainsworth m. fl. efter domen i målet Ainsworth "[avsåg] samma syften, på grundval av samma grunder som talan som föranledde" den domen, och att "de följaktligen [skulle] avvisas".
- 49 Sökandena har för sin del hävdad att de har rätt att åberopa omständigheter som har ändrats sedan domen i målet Ainsworth meddelades.

Förstainstansrättens bedömning

- 50 Av fast rättspraxis följer att rättskraften för den dom genom vilken domstolen ogillade den talan som väckts av Ainsworths m. fl. endast kan utgöra hinder för att

pröva förevarande talan om dessa har samma parter och samma föremål och grundar sig på samma sak (domstolens dom av den 19 september 1985 i mål 172/83 och 226/83, Hoogovens Groep mot kommissionen, Rec. s. 2831, punkt 9, och av den 22 september 1988 i mål 358/85 och 51/86, Frankrike mot parlamentet, Rec. s. 4821, punkt 12, samt förstainstansrättens dom av den 8 mars 1990 i mål T-28/89, Maindiaux m. fl. mot ESK, Rec. s. II-59, punkt 23).

- 51 Härvid kan det konstateras att förevarande talan huvudsakligen avser ogiltigförklaring av andra kommissionsbeslut än de som ifrågasattes i målet Ainsworth och således har ett annat föremål än den talan som sökandena Ainsworth m. fl. på sin tid väckte. Som förstainstansrätten redan har preciserat i ovannämnda dom i målet Maindiaux mot ESK (punkt 23), utgör nämligen den rättsakt som begärs ogiltigförklarad en väsentlig omständighet som gör det möjligt att närmare avgränsa föremålet för talan. Vad gäller domstolens ovannämnda beslut av den 1 april 1987 i målet Ainsworth m. fl. mot kommissionen som rådet har åberopat, är detta inte alls relevant, eftersom domstolen i detta beslut precis konstaterade att talan i de mål som Ainsworth m. fl. hade anhängiggjort efter domen av den 15 januari 1987 "[avsåg] samma syften" som talan i de mål som hade föranlett den domen, nämligen ogiltigförklaring av samma beslut av direktören för samarbetsprojektet.
- 52 Även om de påståenden som har framförts till stöd för förevarande talan till viss del sammanfaller med de som framfördes i målet Ainsworth, har sökandena i förevarande fall även stött sig på andra faktiska och rättsliga grunder, eftersom de just har åberopat att de objektiva skäl som domstolen i nämnda mål ansåg kunde finnas för den särbehandling som har inrättats genom artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna inte längre föreligger.
- 53 Intervenientens invändning om rättskraft skall därför förkastas. Vid sakprövningen skall domen i målet Ainsworth och de nya frågor som uppkommer i förevarande mål beaktas samtidigt.

Yrkandena om ogiltigförklaring

Parternas huvudsakliga grunder och argument

- 54 Till stöd för sina yrkanden om ogiltigförklaring har sökandena i huvudsak endast åberopat en grund som avser åsidosättande av de grundläggande principerna om likabehandling och förbud mot diskriminering på grundval av nationalitet.
- 55 De har gjort gällande dels att de brittiska medarbetarna i projektgruppen i JET inte behandlas lika väl som de övriga medarbetarna vad beträffar anställningstrygghet vid projektets slut, dels att deras lön och anställningsvillkor är väsentligt sämre än de som gäller för de övriga medarbetarna i projektgruppen i JET.
- 56 Denna särbehandling, som har inrättats genom artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna, skall ha förvärrats sedan domen i målet Ainsworth meddelades men är, i motsats till vad domstolen då fastslog, på grund av ändrade sakförhållanden inte längre objektivt motiverad. Härvid har sökandena huvudsakligen gjort gällande att JET inte längre kan betraktas som ett kortsiktigt projekt och att UKAEA nu själv erkänner att rekryteringen av dess i JET placerade personal som tillfälligt anställda av kommissionen inte stör UKAEA:s verksamhet.
- 57 De botemedel mot nämnda särbehandling som beskrevs i domen i målet Ainsworth, exempelvis möjligheten för brittiska medborgare att ställas till förfogande för projektet av andra medlemmar i JET än av UKAEA och att således uppnå ställning som tillfälligt anställda vid gemenskapen, skulle dessutom ha blivit verkninglösa genom olika förfaranden som ledningen och medlemmarna i styrelsen för JET har infört från och med år 1987.

- 58 Sökandena har bland annat, genom att närmare bestämt hänvisa till H. Altmanns och A. Hubbards fall från år 1987, A. Gondhalekars fall från år 1989 och G. Fish-pools samt R. Shaws fall från år 1993, åberopat att det finns en överenskommelse mellan medlemmarna i JET om att förhindra att någon annan medlem än UKAEA rekryterar brittiska medborgare för placering i projektgruppen.
- 59 Dessutom skulle ledningen och medlemmarna i JET handla så att de brittiska medborgarna — när de väl har anställts och placerats i projektet av UKAEA — förhindras, eller åtminstone avskräcks, från att byta arbetsgivare, genom den verkan som den så kallade regeln om föregående avskedsansökan har vilken just infördes år 1987 för att fortsätta i samma anda som i de av domstolen fördömda förfarandena. För övrigt framgår det bland annat av kommissionens beslut av den 28 december 1994 som riktade sig till Peter Stott, vilket är föremål för talan om ogiltigförklaring i mål T-99/95, Stott mot kommissionen, att en variant av nämnda regel fortfarande gällde trots innehållet i "Note of Understanding" av den 3 maj 1994 (se punkt 22 ovan).
- 60 I motsats till vad domstolen fastslog år 1987 skulle det förfarande som består i ett krav på att varje sökande finner en medlemsorganisation som godtar att ställa honom till förfogande för JET och i en vägran att anställa sökande på tillfälliga gemenskapstjänster som "annan personal" inte heller längre motsvara kraven på god administration, på grund av ändrade omständigheter. I detta avseende har sökandena i huvudsak gjort gällande att varken en anställning vid UKAEA eller de "returbiljetter" som beviljas annan personal än brittisk personal i JET ger anställningstrygghet när projektet avslutas. Kommissionen har därför erbjudit sina tillfälligt anställda som är placerade i JET vissa garantier om anställning, vilka sökandena är uteslutna från.
- 61 Under dessa omständigheter anser sökandena att kommissionens vägran i besluten Altmann och Casson att anställa dem som "annan personal", vilket artikel 8.5 i stadgarna enligt dem medger, är felaktig och diskriminerande. Dessutom har kommissionen i dessa beslut felbedömt räckvidden av artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna.

- 62 För det fall det skulle konstateras att kommissionens vägran med nödvändighet följer av bestämmelserna i stadgarna och dessa förhindrar att det vidtas lämpliga åtgärder för att få den diskriminering som sökandena uppger sig vara utsatta för att upphöra, har sökandena i andra hand gjort gällande att dessa stadgar är rättsstridiga, på grund av att det inte längre finns objektiva skäl för den särbehandling som har inrättats genom dem.
- 63 Svaranden har bestridit att de faktiska omständigheterna har ändrats så till den grad att domstolens resonemang i domen i målet Ainsworth kan ifrågasättas och har hävdats att under alla förhållanden har de objektiva skälen för den särbehandling som har inrättats genom artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna inte försvunnit, vilket innebär att det inte finns något skäl för att man i detta fall skulle komma fram till en motsatt slutsats än den som domstolen kom fram till år 1987.
- 64 Kommissionen har härvid gjort gällande att JET definitionsmässigt förblir ett tillfälligt projekt som värdorganisationen UKAEA har ett mycket speciellt förhållande till. Även om det är riktigt att UKAEA inte motsätter sig den första rekommendationen i Pandolfipanelens rapport, insisterar dock UKAEA på att dess anställda skall säga upp sig från sina tjänster när de blir tillfälligt anställda vid gemenskapen, vilket bara understryker den uppdelning som domstolen har ansett vara befogad.
- 65 Svaranden har preciserat att det väsentliga argument som motiverar den skillnad som görs mellan personal anställd av UKAEA och gemenskapens tillfälliga personal är att man vill undvika diskriminering av den personal vid UKAEA som arbetar i Culham eller i förlängningen av all personal vid UKAEA. Anställda vid UKAEA utför samma slags arbete, på samma anläggning, i samma stad eller samma land som anställda vid UKAEA som är placerade i JET, men de är underkastade andra villkor. Enligt sökandena är en sådan särbehandling inte befogad.

- 66 Svaranden har för övrigt förnekat att den har något ansvar för de diskriminerande förfaranden som sökandena har gjort gällande och bestrider att dessa verkligen har förekommit.
- 67 Svaranden har återigen gjort gällande att enligt artikel 8.4 i stadgarna är det uttryckligen uteslutet att på tillfälliga tjänster anställa personal som har ställts till förfogande av UKAEA, vilket med nödvändighet medför att sökandenas begäran skall avslås. Svaranden har medgivit att det i artikel 8.5 föreskrivs om anställning av "annan personal" men har preciserat att det inte har skett några anställningar av sådant slag och har hävdats att sökandena inte har någon rätt därtill, på grundval av vare sig stadgarna eller domen i målet Ainsworth.
- 68 Svaranden har tillagt att en rekrytering av sökandena som "annan personal", på grundval av artikel 8.5 i stadgarna, även skulle behöva göras tillgänglig för personal som har ställts till förfogande för JET av andra medlemmar, så att inte dessa blir föremål för en ny diskriminering utan objektiva skäl.
- 69 Enligt kommissionen skulle en sådan utvidgning fördärva det rekryteringssystem som har införts genom stadgarna och som domstolen ansåg vara lagenliga i domen i målet Ainsworth.
- 70 Vad slutligen gäller regeln om "föregående avskedsansökan" anser svaranden att det framgår av bland annat artikel 8.4 i stadgarna och 9.1 i tilläggsbestämmelserna att en medarbetare i projektgruppen i JET som byter arbetsgivare automatiskt förlorar sin tjänst i JET och således på nytt måste underordna sig rekryteringsförfarandet enligt artikel 5 i tilläggsbestämmelserna.

- 71 Inom ramen för sin intervention, som är begränsad till tvisten om huruvida stadgarna för JET är lagenliga, har rådet hävdade att det rekryteringssystem som föreskrivs i artikel 8 i stadgarna var och förblir lagenligt och giltigt, och att det inte finns någon bestämmelse som innebär att stadgarna måste ändras på den punkten.
- 72 Rådet menar att eftersom det följer av domen i målet Ainsworth att stadgarna var giltiga när de antogs och att de förblev giltiga åtminstone fram till dagen för domen, innebär förevarande talan att de senare skulle ha blivit ogiltiga på grund av väsentligt ändrade omständigheter. Enligt rådet är en sådan grund faktiskt och rättsligt oriktig.
- 73 För det första har sökandena inte alls visat att det har skett en sådan ändring i sak. Sakförhållandena vid tidpunkten för antagandet av stadgarna, bland annat den begränsade tidslängden för JET-projektet samt UKAEA:s speciella ställning i förhållande till gemenskapsprojektet, är i grund och botten oförändrade.
- 74 Intervenienten har tillagt att även om de förändringar som sökandena gör gällande verkligen hade skett, skulle stadgarnas giltighet ändå inte sättas på spel, eftersom de är avfattade så att de kan tillämpas med viss flexibilitet beroende på hur sakförhållandena utvecklas. Sökandena har själva tillstått att stadgarna inte hindrar kommissionen från att vidta lämpliga åtgärder för att råda bot på den diskriminering som de påstår sig ha utsatts för. Tillämpningen av stadgarna omfattas följaktligen av de behöriga myndigheternas utrymme för skönmässig bedömning och kan inte på något sätt vara rättsstridig.
- 75 Intervenienten har vidare hävdade att även om stadgarna inte medgav en flexibel tillämpning, skulle enbart ändrade sakförhållanden inte räcka för att påverka deras giltighet. Legalitetsprincipen (domstolens dom av den 13 februari 1979 i mål 101/78, Granaria, Rec. s. 623, punkt 5) innebär att en rättsakt som lagenligt har antagits av gemenskapsinstitutionerna förblir lagenligt och giltigt såvida den inte

upphävs genom en senare rättsakt eller förklaras vara ogiltig av behörig domstol. Legalitetsprincipen, och i synnerhet principen om rättssäkerhet, innebär därför att det ställs krav på att ett rättsläge vidmakthålls och är stabilt. Om de sakförhållanden under vilka en bestämd rättsakt har antagits senare utvecklas på ett sätt som inverkar på rättsaktens giltighet, blir det enligt rådet osäkert vilka rättigheter och skyldigheter de har som berörs av rättsakten.

- 76 Rådet har slutligen gjort gällande att varje ändring av artikel 8 i stadgarna skall följa det förfarande som föreskrivs i artikel 24 i stadgarna. I den artikeln anges det att när en medlem i samarbetsprojektet föreslår en ändring av stadgarna som godtas av styrelsen för JET, skall kommissionen i enlighet med bestämmelserna i artikel 50 och 47 i Euratomfördraget föreslå rådet att ändringen skall godkännas.
- 77 I sin interventionsinlägga, som ingavs innan ovannämnda beslut 96/305 fattades den 7 maj 1996, har rådet preciserat att om kommissionen underställde det en ändring av rekryteringssystemet, skulle det pröva den föreslagna ändringen med beaktande av sakförhållandena vid tidpunkten för prövningen. Rådet har tillagt att för det fall det underställdes ett förslag att förlänga JET-projektet, skulle det kunna bedöma om denna förlängning motiverade en översyn av det rekryteringssystem som föreskrivs i artikel 8 i stadgarna.

Förstainstansrättens bedömning

A — Inledande överväganden

- 78 Även om sökandena huvudsakligen har riktat sina anmärkningar mot kommissionens beslut att inte anställa dem som "annan personal" enligt artikel 8.1 och 8.5 i stadgarna och endast i andra hand har ifrågasatt nämnda stadgars giltighet, vilar

hela deras talan på den centrala uppfattningen att de olika slutsatser som domstolen kom fram till i målet Ainsworth måste omprövas på grund av att de faktiska förhållandena har ändrats och att det nu inte längre finns objektiva skäl för den särbehandling, eller den diskriminering, som de uppger sig vara utsatta för.

79 De allmänna principerna om likabehandling och förbud mot diskriminering på grundval av nationalitet är grundläggande principer i gemenskapsrätten, vilka domstolen och förstainstansrätten skall säkerställa åtföljningen av. På grund härav och mot bakgrund av parternas argument skall först prövas dels de frågor som har samband med att det förekommer en särbehandling eller diskriminering inom samarbetsprojektet JET, dels vilka följder en eventuell utveckling av sakförhållandena sedan domen i målet Ainsworth har för lagenligheten av de beslut som kommissionen har fattat på grundval av artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna.

80 Innan denna prövning påbörjas skall svarandens argument, att talan i detta mål har stora likheter med talan i målet Ainsworth och att domen i sistnämnda mål skall anses som ett "prejudikat som binder" förstainstansrätten i förevarande mål, forkastas. För detta räcker det att konstatera att förstainstansrätten endast är bunden av domstolens avgöranden under de omständigheter som definieras i artikel 55 i Euratomstadgan för domstolen [artikel 54 i EG-stadgan för domstolen] och med tillämpning av principen om rättskraft (se punkt 50 och följande punkter ovan).

B — *Den materiella beskaffenheten av den påstådda skillnaden i behandling*

81 Det är obestritt att samarbetsprojektet JET är ett gemenskapsrättsligt projekt. Det framgår även av handlingarna i målet att all personal som ingår i projektgruppen befinner sig i en jämförbar situation, oavsett vilken medlemsorganisation som har ställt dem till förfogande för samarbetsprojektet. Samtliga arbetar nämligen uteslu-

tande i projektet, i samma grupp och under samma direktör. De har rekryterats genom samma uttagningsprov och befordras enbart på grundval av sina meriter, utan beaktande av vem som är deras arbetsgivare.

- 82 Med stöd av bestämmelserna i artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna förblir dock personal som har ställts till förfogande för JET av värddorganisationen UKAEA anställda av denna organisation och omfattas av dess anställningsvillkor, medan personal som har ställts till förfogande för JET av andra medlemmar i samarbetsprojektet än UKAEA rekryteras till tjänster som tillfälligt anställda vid gemenskapen.
- 83 Av handlingarna i målet framgår för övrigt att ett stort antal medlemmar som ingår i projektgruppen inte hade någon relation till den medlemsorganisation som ställde dem till förfogande innan de placerades i JET. Således befann sig 97 brittiska medborgare, vilket motsvarar 45 procent av den brittiska personalen i JET, i en sådan situation i förhållande till UKAEA när en petition lämnades till parlamentet (se bilaga 10 till nämnda petition) och enligt deras svar på en skriftlig fråga från förstainstansrätten rekryterades 30 av de 71 sökandena av UKAEA först sedan de hade valts ut av JET. På samma sätt framgår det av svarandens svar på en annan skriftlig fråga från förstainstansrätten att åtminstone 39 av de 117 tillfälligt anställda vid gemenskapen som arbetade i JET den 1 januari 1996 inte tidigare hade varit anställda av den medlem i JET som ställde dem till förfogande.
- 84 Det är i detta fall obestriddt att de anställda som UKAEA ställer till förfogande för JET får väsentligt lägre lön än anställda som har rekryterats som tillfälligt anställda vid gemenskapen.
- 85 Sökandena har dock uppgivit att de är klart mer oroade av en annan särbehandling som avser anställningstryggheten och som inte åberopades i målet Ainsworth. Härvid framgår det av handlingarna i målet, vilket för övrigt inte har bestridits av

kommissionen, att de anställda som UKAEA ställer till förfogande för samarbetsprojektet inte har samma chanser att erhålla fast anställning vid gemenskapen som de anställda som de andra medlemmarna placerar i projektet och som rekryteras av kommissionen till tillfälliga tjänster. I egenskap av "interna sökande" får nämligen dessa anställda olika fördelar och prioriteringar vid rekrytering till tjänster vid gemenskaperna.

86 Dessa fördelar och prioriteringar följer bland annat av:

- Artikel 29.1 b i tjänsteföreskrifterna, med stöd av vilken tillsättningsmyndigheten inleder ett externt uttagningsförfarande i syfte att tillsätta en ledig tjänst först sedan den har prövat möjligheten av interna uttagningsprov inom institutionen. I dom av den 31 mars 1965 i mål 16/64, Rauch mot kommissionen (Rec. s. 179), preciserade domstolen att uttrycket "internt uttagningsprov inom institutionen" berör alla personer som är i dennas tjänst, oavsett i vilken egenskap de är det. Härav följer att tillfälligt anställda eller extraanställda kan få tillträde till interna uttagningsprov.
- Artikel 1.1 g i bilaga III till tjänsteföreskrifterna, där det då det anges en åldersgräns i ett meddelande om uttagningsprov föreskrivs en höjning av denna till förmån för anställda som fullgjort minst ett tjänsteår.

87 Med tillämpning av artikel 101 i Euratomfördraget slöt Euratom den 21 juli 1992 ett avtal med Japans regering, Ryska federationens regering och Amerikas förenta staters regering om samarbete inom verksamheter för projektering av den internationella termiska experimentkärnreaktorn (nedan kallat ITER-EDA-avtalet, EGT nr L 244, s. 14). Det är obesträtt att den personal som Euratom i enlighet med artikel 8 i nämnda avtal har åtagit sig att anställa genom avtal om tillfälliga uppdrag för att ställa till förfogande för det projektet rekryteras till gemenskapstjänster, vilket från och med år 1994 har inneburit ett successivt inrättande av ett tiotal tjänster vid gemenskaperna, vilket utgör ett helt naturligt alternativ för personer som för

närvarande arbetar i JET-projektet, med tanke på deras vetenskapliga och tekniska kunskaper (se i detta avseende punkt 3 i den "Note of Understanding" som har utväxlats mellan kommissionen och parlamentet).

- 88 Även om kommissionen har satt åldersgränsen vid 50 år för externa ansökningar till tjänster i ITER, är denna åtgärd inte av sådant slag att den innebär att det för tillträde till dessa tjänster åstadkoms någon verklig likabehandling av de två personkategorier som ingår i projektgruppen i JET, vilket bland annat fallet Harbor (år 1992) och fallet Gondhalekar (år 1994) vittnar om, vilka det redogörs för i bilagorna 12 och 15 i ansökan till mål T-177/94.
- 89 För övrigt framgår det av svarandens svar på en skriftlig fråga från förstainstansrätten att andelen anställda i JET som efter sin placering i JET får en fast anställning vid kommissionen, bland annat inom ramen för ITER-projektet, är betydligt högre i fråga om anställda som har ställts till förfogande av andra medlemmar än UKAEA. Härvid har svaranden tillhandahållit följande siffror för vart och ett av åren 1992, 1993, 1994 och 1995:

	1992	1993	1994	1995
a) Totalt antal icke UKAEA anställda som lämnar JET	18	25	17	10
b) Icke UKAEA-anställda som får en tjänst vid kommissionen	15	21	13	8
c) Icke UKAEA-anställda som använder sin "returbiljett"	3	1	2	0
d) Totalt antal UKAEA-anställda som lämnar JET	23	8	16	21
e) UKAEA-anställda som får en tjänst vid kommissionen (genom externa uttagningsprov)	0	2	2	1
f) UKAEA-anställda som återvänder till UKAEA	1	2	5	4

- 90 För det tredje framgår det även av handlingarna i målet att kommissionen mellan åren 1988 och 1993 gav upprepade garantier om framtida anställning åt de tillfälligt anställda vid gemenskapen som var placerade i JET, bland annat genom att åta sig att behandla dem som sökande med företräde till andra tjänster vid kommissionen när JET avslutades. Sökandena har också åberopat olika åtaganden av detta slag som kommissionen gjorde den 15 december 1988, den 14 november 1989, den 30 november 1990 och den 22 december 1992 och har hänvisat till ett möte av den 1 juli 1993 vid vilket direktören för JET sade att "kommissionen har åtagit sig att behandla Euratoms personal i JET som sökande med företräde till andra tjänster vid kommissionen när JET avslutas. Kommissionen har visat sin goda vilja genom det sätt på vilket den har överfört flertalet av de vars placering upphörde år 1992" (se bilaga 10 till ansökan i mål T-177/94). Personer i sökandenas situation uteslöts från dessa garantier på grund av sin ställning som anställda av UKAEA.
- 91 Förstainstansrätten konstaterar därför att de skillnader i behandling som domstolen konstaterade i domen i målet Ainsworth fortfarande föreligger och till och med avsevärt har förvärrats inom projektgruppen i JET, beroende på om de anställda i fråga har ställts till förfogande för samarbetsprojektet av UKAEA eller av en annan medlem. Dessa skillnader rör inte längre enbart anställningsvillkoren utan även anställningstryggheten och framför allt utsikterna att få en tjänst vid gemenskaperna, exempelvis inom ramen för ITER-projektet och ITER-EDA-projektet.

C — *Ändrade faktiska omständigheter sedan domen i målet Ainsworth*

- 92 Med hänsyn till den särskilda beskaffenheten samarbetsprojektet JET har och till de särskilda krav som man var tvungen att beakta i bestämmelserna om projektets organisation, ansåg domstolen i punkt 34—38 i domen i målet Ainsworth att den särbehandling som hade inrättats genom artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna var objektivt motiverad.

- 93 I sina domskäl stödde sig domstolen närmare bestämt på övervägandet att ett samarbetsprojekt som uteslutande avser forskning och som är tidsbegränsat endast kan fungera ändamålsenligt i nära anslutning till en redan befintlig nationell organisation, vilken således skall ansvara för organisationen och verksamheten i nämnda samarbetsprojekt (punkterna 35 och 36 i domen).
- 94 I punkt 37 i domen konstaterade domstolen dessutom att UKAEA således befann sig i den mycket speciella situationen att den skulle leda personal med samma kvalifikationer, som på samma plats hade uppgifter av samma slag men som var placerad i två rättsligt sett skilda organisationer. UKAEA ville undvika att denna situation störde den egna verksamheten och begärde, med den brittiska regeringens stöd på den punkten, vid de förhandlingar som föregick ovannämnda beslut 78/471 av den 30 maj 1978, att den personal som UKAEA ställde till förfogande för JET fortfarande skulle vara underordnad dess egna anställningsvillkor. På grund av den privilegierade roll som UKAEA fick genom samarbetsprojektets särdrag ansåg domstolen att man inte kunde bortse från detta krav i stadgarna för JET.
- 95 I förevarande mål har sökandena dock till stöd för sina yrkanden om ogiltigförklaring bett förstainstansrätten att uttala sig om huruvida de faktorer som domstolen godtog i domen i målet Ainsworth fortfarande kan beaktas. Förstainstansrätten skall således kontrollera om, i enlighet med sökandenas ståndpunkt, den särbehandling som har inrättats genom artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna har upphört att, i de ordalag som domstolen använde i domen i målet Ainsworth, vara objektivt motiverad i sak på grund av att omständigheterna har ändrats sedan år 1987.
- 96 I detta avseende konstaterar förstainstansrätten att det har tillkommit ett visst antal nya omständigheter eller har skett förändringar jämfört med den situation som domstolen hade att ta ställning till år 1987. Det rör sig närmare bestämt om a) att JET avsevärt har förlängts, b) att UKAEA har en mindre roll i organisationen och verksamheten i samarbetsprojektet, c) att UKAEA har övergivit sina invändningar

mot att den personal som denna placerar i JET lämnar sin tjänst vid UKAEA för kommissionen, d) att verksamheten i samarbetsprojektet störs av en arbetskonflikt och e) att rekryteringssystemet i JET inte kan uppnå de mål som det upprättades för.

1. Förlängningen av JET och fullföljandet av fusionsprogrammet

- 97 Förstainstansrätten konstaterar för det första att samarbetsprojektet JET har förlängts avsevärt. Under det att domstolen inte hade anledning att tro att JET inte som planerat skulle avslutas år 1990, efter att ha existerat i 12 år, har det därefter blivit känt att det skall fortsätta fram till åtminstone år 1999, vilket ger en total existens om 21 år. Med beaktande av vad som upprepade gånger har skett fram till nu, kan det inte heller uteslutas att det tillkommer ”nya, viktiga, vetenskapliga och tekniska argument ... särskilt med tanke på en experimentreaktor (Next Step)” (se det andra övervägandet i ovannämnda beslut 96/305 av den 7 maj 1996), vilket talar för en fortsatt drift av JET efter år 1999, såsom redan har skett år 1988, år 1991 och år 1996.
- 98 Även om det är riktigt att JET förblir ett specialiserat forskningsprojekt som teoretiskt sett är tidsbegränsat, har det inte desto mindre, beroende på de successiva förlängningarna, antagit karaktären av ett permanent projekt eller ett projekt med mycket lång tidslängd. Denna utveckling förklaras bland annat av det förhållandet att den personal som har ställts till förfogande för JET av dess medlemmar faktiskt gör karriär där och endast undantagsvis återvänder till sin ursprungliga arbetsgivare (se tabellen i punkt 89 ovan), trots att detta återvändande till den berörda medlemmen inledningsvis ansågs som grundläggande för projektet (se punkt 106 nedan). Sökandena har för sin del, som svar på en skriftlig fråga från förstainstansrätten, preciserat att de i februari månad 1996 hade varit placerade i JET i mellan 5 och 17 år, med ett genomsnitt av 12 år.

99 Som förstainstansrätten redan har konstaterat (se punkterna 2 och 87 ovan), är för övrigt JET-projektet bara det första inledande steget i ett forsknings- och utvecklingsprogram som sträcker sig fram till mitten av nästa århundrade och vars fullföljande erbjuder naturliga karriärutsikter för de vetenskapsmän som är placerade i JET.

2. UKAEA: s ändrade roll i organisationen och verksamheten i gemenskapsprojektet

100 För det andra kan det konstateras att även om UKAEA i enlighet med artikel 15 i stadgarna och bilagorna till dessa gav JET mycket stöd under projektets första år, ledde det klargörande av avtalet om vilket stöd värdorganisationen skulle ge som förhandlades fram år 1987 och ratificerades av styrelsen för JET år 1988 till att ett stort antal tjänster, som tidigare tillhandahölls på grundval av nämnda avtal om stöd från värdorganisationen, numera utförs inom ramen för affärsavtal efter anbudsförfarande (se punkt 1.3 i petitionen till parlamentet och punkt 4.3 i revisionsrättens årsberättelse).

3. UKAEA: s ändrade inställning

101 För det tredje framgår det av ett uttalande som ordföranden för UKAEA gjorde den 17 oktober 1989 (bilaga 15 till petitionen till parlamentet), av UKAEA: s svar på Pandolfipanelens rapport (se punkt 20 ovan), av protokollet från "joint working party on the future career prospects of JET team members" av den 30 september 1993 (resumerat av O'Hara, se bilaga 8 till ansökan i mål T-177/94, s. A8.16) och slutligen av skrivelsen från ordföranden i UKAEA av den 15 mars 1994 (bilaga 18 till ansökan i mål T-177/94) att UKAEA inte längre motsätter sig att dess anställda som är placerade i JET blir tillfälligt anställda vid gemenskapen, förutsatt att de samtidigt begär avsked från UKAEA. Direktören för JET har för sin del

ansett att Pandolfipanelens första rekommendation var den enda som "skulle garantera att arbetsfreden återställdes". Även de fackföreningar som företräder personalen vid UKAEA har i sin rapport av den 9 februari 1993 uttryckt sitt förbehållslösa stöd för den första rekommendationen (se punkt 19 ovan).

- 102 Med beaktande av samtliga dessa ändrade omständigheter är det inte längre möjligt att, som domstolen gjorde i punkt 37 i den ovannämnda domen i målet Ainsworth, utifrån handlingarna i målet konstatera att den särbehandling som har inrättats genom artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna fortfarande är objektivt motiverad på grund av att man vill undvika en störning av verksamheten i UKAEA, eftersom UKAEA uteslutande är intresserad av att undvika att ge den personal som den ställer till förfogande för JET framtida garantier om anställning.

4. Arbetskonflikt i JET

- 103 För det fjärde brottas samarbetsprojektet ständigt med en arbetskonflikt som inte bara har stört arbetsförhållandena i JET utan även har äventyrat det punktvisa genomförandet av målen för gemenskapens fusionsprogram, eftersom parlamentet, sedan det intervenerade i konflikten, under flera månader har blockerat nästan hälften av de årliga budgetmedel som anslås till JET i ett försök att få ett slut på vad det anser vara en otillåten diskriminering av sökandena.

- 104 Det skall för övrigt erinras om att enligt direktören för JET är Pandolfipanelens första rekommendation "den enda som skulle garantera att arbetsfreden återställdes" och att kommissionens avdelningar själva har ansett att denna rekommendation "skulle ha varit den lämpligaste lösningen för att kunna slutföra projektet på ett bra sätt" (se kommissionens rapport till parlamentet, bilaga 17 till ansökan i mål T-177/94).

5. Utvecklingen av det ursprungligen planerade rekryteringssystemet

105 För det femte kan det konstateras att den särbehandling som har inrättats genom artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna hänger samman med det särskilda system för att rekrytera och placera personal på tjänster som har gällt sedan samarbetsprojektet upprättades. Detta system kännetecknas framför allt av att kvalificerad personal ställs till förfogande av medlemmarna i JET (artikel 8.1 och 8.3 i stadgarna), att denna tillfälligt rekryteras av kommissionen (artikel 8.5 i stadgarna) och att den berörda medlemsstaten åtar sig att återanställa denna personal (artikel 8.8 i stadgarna). Med beaktande av de störningar som detta system riskerade att orsaka i UKAEA, i anledning av dess särskilda ställning som värdorganisation, utverkade UKAEA ett undantag enligt vilket den personal som den ställde till förfogande för JET skulle fortsätta att vara anställd av UKAEA och på UKAEA: s villkor (artikel 8.4 i stadgarna).

106 När JET upprättades ansågs detta system, med hänsyn till samarbetsprojektets tillfälliga karaktär, som oundgängligt för att undvika sociala problem vid projektets slut och för att inte tvinga kommissionen att integrera den personal som var placerad i JET som fast anställda tjänstemän, samtidigt som det möjliggjorde en tillräckligt centraliserad personaladministration (se förhandlingsrapporten i målet Ainsworth, Rec. s. 178, och generaladvokaten VerLoren van Themaats förslag till avgörande i samma mål, Rec. s. 190; se även, med avseende på hela frågan, Pandolfipanelens rapport).

107 Det måste ändå konstateras att detta system, som har ändrats i åtminstone sex viktiga avseenden, inte längre gör det möjligt att uppnå de mål som det inledningsvis var avsett för.

— Avsaknad av anställningstrygghet för UKAEA-anställda

108 För det första framgår det av handlingarna i målet att de UKAEA-anställda ingalunda garanteras att återfå en likvärdig tjänst när deras placering i JET upphör. Till att börja med visar den statistik som svaranden på förstainstansrättens begäran har

företett att ytterst få av dem återintegreras i UKAEA efter sina uppdrag (12 av 68 under perioden 1992—1995, se punkt 89 ovan). Sökandena har för sin del redogjort för fall där flera anställda inte har fått sina kontrakt förnyade efter sina uppdrag eller har tvingats att acceptera förtidspension (se UKAEA: s skrivelser från december 1992, sammanförda i bilaga 8 till ansökan, och jämför dem med skrivelserna från 1980-talet). De har dessutom, utan att motsägas av svaranden, åberopat det uttalande som Bretherton, sekreterare vid UKAEA, gjorde inför den församlade personalen i JET den 17 september 1993, enligt vilket flertalet av de brittiska medarbetarna i projektgruppen i JET skulle vara att anse som ”avskedade” när JET avslutades, och det uttalande som Dawson, personalchef vid UKAEA, gjorde vid ett möte i ”Joint Working Party on the Career Prospects of JET Team Members” (en blandad arbetsgrupp för karriärsutsikterna för medarbetarna i projektgruppen i JET), som hölls den 30 september 1993, enligt vilket ”omplaceringen av mer än 200 personer vid slutet av år 1996 [skulle förorsaka UK]AEA stora svårigheter och [att man måste] räkna med möjligheten att ett stort antal [skulle bli] överflödiga” (se bilaga 8 till ansökan i mål T-177/94). Det kan slutligen konstateras att UKAEA avsevärt minskade anställningstryggheten för sin personal när den som norm införde tidsbestämda anställningsavtal på tre år eller kortare tid (se de sammanförda handlingarna i bilaga 11 till petitionen till parlamentet och de sammanförda handlingarna i bilaga 7 till ansökan i mål T-177/94).

— Den näst intill obefintliga möjligheten för brittisk personal att få en ”returbiljett” av en medlem i JET

- 109 För det andra framgår det av handlingarna i målet att brittiska medborgare, förutom i undantagsfall (se mål T-99/95, Stott mot kommissionen), i praktiken inte kan få en ”returbiljett” av en annan medlem i JET än UKAEA (se fallen Altmann, Hubbard, Gondhalekar, Fishpool och Shaw i bilaga 14 till ansökan i mål T-177/94, vars innehåll inte har bestridits av kommissionen, vilka inträffade mellan åren 1987 och 1993 och berörde tyska, nederländska och italienska medlemmar i JET). Härav följer att möjligheten för brittiska medborgare att ställas till förfogande för JET av någon av dess medlemmar, vilket domstolen räknade med i punkterna 25 och 26 i domen i målet Ainsworth, förblir rent teoretisk. På samma sätt framgår det av de fem ovannämnda exemplen, precis som av omständigheterna i mål T-99/95, Stott

mot kommissionen, att sökandena, till skillnad från den situation som konstaterades i punkt 27 i domen i målet Ainsworth, för att uppfylla kraven i stadgarna och i tilläggsbestämmelserna, såsom de har tolkats av kommissionen, har varit tvungna att avstå från möjligheten att ställas till förfogande för JET av en annan medlemsorganisation än UKAEA och därigenom från möjligheten att rekryteras som tillfälligt anställda vid gemenskapen med tillämpning av artikel 8.5 i stadgarna.

— Det i praktiken reducerade värdet av ”returbiljetterna”

- 110 För det tredje framgår det av handlingarna i målet att mycket få anställda som har placerats i JET av andra medlemmar än UKAEA utnyttjar sin ”returbiljett”. Av den statistik som svaranden har företett på förstainstansrättens begäran framgår att endast 6 av totalt 70 anställda som lämnade JET mellan åren 1992 och 1995 har utnyttjat ”returbiljetten” (se punkt 89 ovan).
- 111 Det praktiska värdet av dessa ”returbiljetter” kan för övrigt ifrågasättas mot bakgrund av olika uttalanden av ledningen för JET och av kommissionen (se bland annat punkt 21 i årsrapporten från direktören för JET angående personalärenden år 1986/1987, vilken presenterades för verkställighetskommitté nr 62 i JET av den 14 och den 15 maj 1987, och skrivelsen från Kind, tjänsteman i GD XII, av den 16 juli 1991 ställd till cheferna för samtliga forskningsenheter inom fusionsområdet, vilken återfinns i bilaga 9 till ansökan i mål T-177/94). Efter två studier av ”returbiljetternas” giltighet som administrationen i GD XII genomförde år 1992 hos Euratom-medlemmarna och Euratom-personalen i JET, drog den grupp i GD XII som för ändamålet studerade JET den slutsatsen vid sitt möte den 2 juni 1992 att ett ”övervägande antal av ’returbiljetterna’ i sitt nuvarande tillstånd inte ger några verkliga garantier” (se redogörelsen för detta möte i bilaga 9 i ansökan i mål T-177/94).
- 112 Det framgår faktiskt av de sifferuppgifter som svaranden har tillhandahållit som svar på förstainstansrättens frågor att ett stort antal av ”returbiljetterna” är tidsbe-

gränsade och därför inte erbjuder några egentliga fördelar i fråga om anställningstrygghet. Mellan den 1 januari 1993 och den 1 januari 1996 gällde följande villkor för "returbiljetterna" för de tillfälligt anställda vid gemenskapen som hade fått tjänstgöring i JET av andra medlemmar än UKAEA:

Återanställningens tidslängd	Antal	
	1.1.1993	1.1.1996
3 månader	8	5
6 månader	39	31
12 månader	14	11
18 månader	1	1
Obestämd	101	69
TOTALT	163	117

- 113 Det skall återigen påpekas att det minskade antalet "returbiljetter" med obegränsad tidslängd från 101 den 1 januari 1993 till 69 den 1 januari 1996, vilket är en skillnad på 32 stycken, inte betyder att dessa "returbiljetter" utnyttjades. Under denna period fick nämligen 45 av de 52 tillfälligt anställda vid gemenskapen som lämnade JET en fast anställning vid kommissionen och endast 3 utnyttjade sin "returbiljett". Av de 68 UKAEA-anställda som lämnade JET under samma period fick däremot enbart 5 en fast anställning vid kommissionen genom externa uttagningsprov (se punkt 89 ovan).

— Integration i kommissionens fast anställda personal av tillfälligt anställda som ställs till förfogande för JET av Euratom och åtaganden i detta avseende

- 114 För det fjärde har kommissionen, för att råda bot på dessa brister, i god tid före samarbetsprojektets slut integrerat en betydande procentandel av den personal som har ställts till förfogande för projektgruppen av dess medlemmar i gemenskapernas

personal (se punkt 89 ovan) och har dessutom gjort olika allmänna åtaganden för att underlätta återplaceringen av personal tillfälligt anställd vid gemenskapen i JET på andra tjänster när projektet avslutas (se punkt 90 ovan). Denna politik står i direkt motsättning till de skäl som framfördes år 1978 för att motivera systemet med att medlemmarna skulle ställa personal till förfogande.

— Upprättandet av konstlade band till medlemsorganisationerna

- 115 För det femte leder det nuvarande rekryteringssystemet i ett stort antal fall (30 av de 70 sökandena befinner sig i den situationen) till att det upprättas konstlade band mellan en forskare och en medlemsorganisation i JET som forskaren inte hade någon kontakt med innan han valdes ut inom ramen för projektet. Bandet till den berörda medlemmen blir en ren formsak — utan att det behöver prövas om detta förfarande är förenligt med lydelsen av artikel 8.1, 8.4, 8.5 och 8.8 i stadgarna — när "returbiljetterna" i praktiken utfärdas av utomstående företag eller organ och endast "undertecknas" av den berörda medlemmen i JET. Enligt kommissionens svar på en skriftlig fråga från förstainstansrätten befann sig 39 av de 117 tillfälligt anställda i projektet i den situationen i februari 1996.
- 116 Av vad som anförts ovan följer att den politik som består i att gynna ett förfarande där medlemmarna i samarbetsprojektet ställer personal till förfogande, genom att det krävs av varje sökande att han finner en medlemsorganisation som godtar att ställa honom till förfogande för JET, inte längre är ett svar på problemet, som domstolen definierade i punkt 23 i domen i målet Ainsworth, nämligen att tillförsäkra all personal i JET en garanti om anställning när projektet avslutas.
- 117 Med beaktande av samtliga dessa omständigheter måste man sluta sig till att alla faktiska omständigheter som domstolen åberopade till stöd för slutsatsen, att den särbehandling som hade inrättats genom stadgarna för JET var objektivt motiverad, har försvunnit. Det skall för övrigt påpekas att domstolen inte hade att ta ställ-

ning till den särbehandling som hänger samman med karriärsutsikterna och anställningstryggheten, eftersom dessa inte var aktuella i målet Ainsworth.

D — De rättsliga följderna av utvecklingen av de faktiska omständigheterna sedan domen i målet Ainsworth

- 118 Förstainstansrätten har konstaterat att med hänsyn till hur läget har utvecklats är den särbehandling som har inrättats genom artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna inte längre objektivt motiverad på grundval av de omständigheter som domstolen godtog i domen i målet Ainsworth (se punkt 81—117 ovan). Då ställs frågan om förstainstansrätten inom ramen för en invändning om rättsstridighet enligt artikel 156 i Euratomfördraget (artikel 184 i EG-fördraget), mot bakgrund av ändrade rättsliga och faktiska omständigheter, kan förklara att en bestämmelse som domstolen redan har bedömt som lagenlig när den antogs inte är tillämplig. Den aspekten av talan har framför allt påtalats av intervenienten, vilken har grundat sin argumentation på principerna om legalitet och rättssäkerhet.
- 119 Det lagstiftande och dömande system som har inrättats genom fördraget innebär inte att beaktandet av en sådan återverkan utesluts som sådan. Enligt artikel 156 i Euratomfördraget (artikel 184 i EG-fördraget) har varje part rätt att i en tvist där en förordning från rådet eller kommissionen ifrågasätts utan någon tidsbegränsning få fastställt att denna förordning har varit rättsstridig från början, vilket således innebär att denna part måste ha en än starkare rätt att framställa en invändning om rättsstridighet med omedelbar verkan. Eftersom stadgarna har antagits genom ett beslut av rådet, och inte genom en formell förordning, skall det i detta fall tilläggas att enligt fast rättspraxis ger artikel 156 i Euratomfördraget (artikel 184 i EG-fördraget) uttryck för en allmän princip som innebär att alla parter tillförsäkras en rätt att, i syfte att få ett beslut som berör dem direkt och personligen ogiltigförklarat, bestrida giltigheten av institutionernas tidigare rättsakter, vilka utgör den rättsliga grunden för det angripna beslutet, om denna part inte hade rätt att med stöd av artikel 146 i Euratomfördraget (artikel 173 i EG-fördraget) väcka talan direkt mot dessa rättsakter, vilka parten sålunda får utstå följderna av utan att ha varit i stånd att begära att de skulle ogiltigförklaras (domstolens dom av den 6 mars 1979 i mål 92/78, Simmenthal mot kommissionen, Rec. s. 777, och av den 19 januari 1984 i mål 262/80, Andersen m. fl. mot parlamentet, Rec. s. 195). Den

enskilda angripna rättsaktens lagenlighet skall bedömas utifrån de faktiska och rättsliga omständigheter som förelåg när rättsakten beslutades (domstolens dom av den 7 februari 1979 i mål 15/76 och 16/76, Frankrike mot kommissionen, Rec. s. 321), och det är även med utgångspunkt i detta datum som lagenligheten av den normativa rättsakt som utgör den rättsliga grunden för denna skall bedömas, snarare än med utgångspunkt i datumet för antagandet av denna normativa rättsakt.

- 120 För övrigt framgår det av domen i målet Ainsworth att domstolen fann objektiva skäl för den ifrågavarande skillnaden i behandling i vissa rättsliga och faktiska omständigheter som då förelåg. Förstainstansrätten kan inte presumera att domstolen skulle ha fört samma resonemang om omständigheterna då hade varit annorlunda.
- 121 Det skall återigen påpekas att den allmänna principen om likabehandling, vilken är en av de grundläggande principerna i gemenskapsrätten, utgör hinder för att jämförbara situationer behandlas olika, såvida inte den skillnad som görs är objektivt motiverad (domen i målet Ainsworth, punkt 33, se för senaste rättspraxis förstainstansrättens dom av den 14 september 1995 i mål T-571/93, Lefebvre m. fl. mot kommissionen, REG. s. II-2379, punkt 78). Eftersom all särbehandling således har karaktären av en undantagsåtgärd som avviker från en grundläggande princip i gemenskapsrätten, är det självklart att den inte längre kan anses äga giltighet, även om det inte anges någon uttrycklig giltighetstid i den regel genom vilken den har inrättats, sedan de villkor som gjorde den objektivt motiverad har upphört att existera (se, för en tillämpning av dessa principer, domstolens dom av den 28 juni 1984 i mål 36/83, Mabanaf, Rec. s. 2497, särskilt punkt 34).
- 122 Det gäller i än högre grad när, såsom i detta fall, tidsgränsen för en given situation är en av de omständigheter som beaktas för att en särbehandling skall anses vara objektivt motiverad. Det skall således särskilt säkerställas att nämnda situation inte otillbörligt fortsätter utöver den tidsgräns som från början ansågs rimlig. I sådana fall ankommer det nämligen på regelns upphovsman att ompröva sin första bedömning.

- 123 Detta strider inte mot principen om gemenskapsrättslig legalitet, vilken, även om den medför en rätt för rättssubjekten att inför domstol bestrida giltigheten av förordningar, också innebär en skyldighet för samtliga rättssubjekt i gemenskapsrätten att erkänna förordningarnas fulla verkan så länge det inte har fastställts i en gemenskapsdomstol att de är ogiltiga (ovannämnda dom i målet *Granaria*). Således innebär principen om gemenskapsrättslig legalitet förvisso i detta fall att det krävs av svaranden att denna fortsätter att tillämpa stadgarna för JET, till och med sedan de enligt sökandenas ståndpunkt har blivit rättsstridiga på grund av att de objektiva skäl som motiverade den särbehandling som har inrättats genom stadgarna har försvunnit. Det kan dock inte invändas mot sökandenas rätt att vid gemenskapsdomstolarna anhängiggöra en talan som avser fastställelse av att stadgarna inte skall tillämpas, inte från det att de började gälla utan efter det att vissa omständigheter har ändrats.
- 124 Även om det, såsom rådet har gjort gällande, skulle antas att principerna om legalitet och rättssäkerhet utgör hinder för förstainstansrätten att, mot bakgrund av ändrade faktiska och rättsliga omständigheter vilka, när samarbetsprojektet JET upprättades, utgjorde objektiva skäl för den särbehandling som har inrättats i artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna, förklara att stadgarna hädanefter inte skall tillämpas, skulle ett sådant hinder i vart fall endast gälla den tolvsårsperiod som inledningsvis föreskrevs i artikel 1 i ovannämnda beslut 78/471 och i artikel 19 i de därtill fogade stadgarna.
- 125 Om samarbetsprojektet JET inte hade förlängts, skulle det nämligen i enlighet med artikel 1 i ovannämnda beslut 78/471 och artikel 19 i stadgarna ha löpt ut den 30 maj 1990. Ovannämnda beslut 88/477, genom vilket rådet förlängde samarbetsprojektet och därigenom tillämpningen av dess stadgeenliga regler om organisationen och verksamheten med 31 månader, fick således egna rättsverkningar (se domstolens dom av den 29 juni 1995 i mål C-135/93, Spanien mot kommissionen, REG. s. I-1681, punkt 25—30). Detsamma gäller för ovannämnda beslut 91/677 och 96/305, genom vilka JET senare har förlängts.

- 126 En av de egna rättsverkningarna av dessa beslut var att systemet för rekrytering och anställning av personal vidmakthölls i JET. Det kan i detta hänseende konstateras att vidmakthållandet av detta system, långt ifrån att vara en nödvändig följd av beslutet att förlänga JET, härrör från rådets nya utövande av sitt utrymme för skönsmässig bedömning av faktiska och rättsliga förhållanden samt det utrymme för skönsmässig bedömning som det uttryckligen tillerkänns i punkt 19 i sin interventionsinlägga, där det har framhållit att "för det fall det underställdes ett förslag att förlänga JET-projektet, skulle det kunna bedöma om denna förlängning motiverar en översyn av det rekryteringssystem som föreskrivs i artikel 8 i stadgarna".
- 127 I enlighet med domstolens fasta rättspraxis kan dock, under de förutsättningar som anges i artikel 146 i Euratomfördraget (artikel 173 i EG-fördraget), en talan om ogiltigförklaring väckas beträffande alla bestämmelser som — oaktat deras beskaffenhet eller form — beslutas av institutionerna i syfte att få rättsverkningar (domstolens dom av den 31 mars 1971 i mål 22/70, kommissionen mot rådet, Rec. s. 263, punkt 42, och ovannämnda dom i målet Spanien mot kommissionen, punkt 20). I detta fall är det dock fråga om institutionella eller allmänna bestämmelser, mot vilka inga andra rättssubjekt än institutionerna eller medlemsstaterna har rätt att direkt väcka talan. Andra rättssubjekt får således utstå följderna av dessa bestämmelser utan att vara i stånd att begära att de skall ogiltigförklaras. Dessa rättssubjekt kan dock, under de förutsättningar som anges i artikel 156 i Euratomfördraget (artikel 184 i EG-fördraget), bestrida bestämmelsernas giltighet för att få ett beslut ogiltigförklarat som berör dem direkt och personligen, och som bestämmelserna utgör den rättsliga grunden för (ovannämnda domar i målen Simmenthal mot kommissionen och Andersen m. fl. mot parlamentet).
- 128 Härav följer att sökandena i vart fall har fog för att till stöd för sin talan om ogiltigförklaring av de angripna besluten ifrågasätta giltigheten av de successiva beslut genom vilka rådet har förlängt JET, och särskilt en av de rättsverkningar som nämnda beslut får, nämligen att systemet för urval, placering och ledning av personalen förblir i kraft i JET, vari ingår den särbehandling som har inrättats genom artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna. Ett sådant ifrågasättande kan inte anses påverka principen om rättssäkerhet, då det endast avser de egna rättsverkningarna av beslutet om förlängning, utan att lagenligheten och verkningarna av ett tidigare förhållande ifrågasätts mot bakgrund av en ny rättslig bedömning.

- 129 I detta fall anser förstainstansrätten att även om den särbehandling som har inrättats genom artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna fortfarande kunde motiveras när JET genom ovannämnda beslut 88/447 förlängdes med 31 månader, var detta inte längre fallet när rådet den 19 december 1991 (innan det administrativa förfarandet inleddes och förevarande talan väcktes) på nytt genom ovannämnda beslut 91/677 förlängde JET med fyra år, till och med den 31 december 1996.
- 130 I detta avseende konstaterar förstainstansrätten att avtalet om stöd från värdorganisationen ändrades år 1988, att UKAEA genom sin ordförande har tillkännagivit att den inte motsätter sig att kommissionen anställer dess personal som är placerad i JET sedan den 17 oktober 1989, att kommissionen har givit garantier om framtida anställning åt tillfällig gemenskapspersonal i JET sedan slutet av år 1988, att det redan år 1990 var uppenbart att systemet med "returbiljetter" var misslyckat, vilket bilagorna till petitionen till parlamentet i februari 1990 vittnar om, och att parlamentet sedan den 10 december 1991 har underställt rådet ett lagförslag som innebär att giltigheten av det gällande rekryteringssystemet i JET ifrågasätts (se punkt 15 ovan). Av slutsatserna i Pandolfipanelens rapport, vilka offentliggjordes den 16 september 1992, framgår klart att bestämmelserna i artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna, liksom systemet med "returbiljetterna", inte längre föreföll rimliga för de fyra oberoende experter som satt i panelen och att det enligt dem fanns anledning att ändra bestämmelserna genom lämplig lagstiftning. I huvudsak godkändes detta synsätt av personalen och ledningen i JET, av personalen och ledningen vid UKAEA, av kommissionen samt av parlamentet. Endast styrelsen för JET har motsatt sig följderna av synsättet, dock utan att lämna någon som helst motivering. Med beaktande av de omständigheter som Pandolfipanelen har kunnat ta hänsyn till anser förstainstansrätten att dess konstateranden och slutsatser gällde redan den 19 december 1991, när rådet förlängde det rekryteringssystem som föreskrivs i artikel 8 i stadgarna.
- 131 Av vad som anförts framgår att bestämmelserna i artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna, i den lydelse de erhöll genom ovannämnda beslut 91/677 och senast genom ovannämnda beslut 96/305, åtminstone sedan den 19 december 1991 har föranlett en särbehandling som inte har varit objektivt motiverad, och följaktligen otillbörlig, bland annat vad avser möjligheterna för två kategorier av anställda i JET att få

tillträde till en tjänst vid gemenskaperna, beroende på vilken medlemsorganisation som ställer en anställd till förfogande för samarbetsprojektet.

- 132 Sökandena har dock gjort gällande att stadgarna i sin nuvarande lydelse ger kommissionen rätt att rekrytera dem till tillfälliga tjänster som "annan personal" i den mening som avses i artikel 8.5, vilket enligt dem skulle räcka för att råda bot på den sålunda konstaterade ojämlika behandlingen. Det var för övrigt med tanke på en sådan rekrytering som de ursprungligen vände sig till tillsättningsmyndigheten (se punkt 3 och bilaga 2 till deras klagomål enligt artikel 73 i anställningsvillkoren och artikel 90 i tjänsteföreskrifterna), och det är även därför som de i första hand har yrkat att besluten om avslag på deras ansökningar skall ogiltigförklaras. På samma sätt har rådet, vilket är upphovsman till stadgarna för JET, i sin interventionsinlägga som svar på en fråga från förstainstansrätten gjort gällande, vilket det upprepade vid sammanträdet, att det enligt rättsordningen inte finns några hinder i stadgarna för att sökandena rekryteras på de villkor som de kräver.
- 133 Följaktligen skall det prövas om stadgarna verkligen innebär att personer vilka i likhet med sökandena redan har ställts till förfogande för samarbetsprojektet av UKAEA kan rekryteras som "annan personal" enligt artikel 8.5. Om så är fallet kan det nämligen konstateras att stadgarna innehåller en mekanism som gör det möjligt att åtminstone till viss del råda bot på den särbehandling som har inrättats genom dem. Förstainstansrätten anser att om detta fastställdes skulle det eventuellt, av de skäl som redan har anförts, vara en sådan omständighet som innebär att stadgarna inte behöver förklaras vara rättsstridiga.

E — *De angripna beslutens lagenlighet*

- 134 Svaranden har i punkt 10 i varje angripet beslut angivit att det skulle strida mot artikel 8.4 i stadgarna, där det anges att personal som ställts till förfogande av värdorganisationen skall förbli anställd av denna, att rekrytera sökandena som tillfälligt anställda. Svaranden har i punkt 11 i de båda besluten tillagt att med

tillämpning av artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna måste sökandena säga upp sina anställningsavtal med UKAEA och anställas och placeras i JET av en annan medlemsorganisation, om de vill att svaranden skall ge dem tillfällig anställning. Svaranden har dessutom hänfört sig (i punkt 12) till att styrelsen för JET vägrat att se Pandolfipanelens första rekommendation genomföras och (i punkterna 13 och 14) till UKAEA: s upprepade åtaganden i förhållande till sin personal som är placerad i JET. Svaranden har i sina skriftliga inlagor tillagt att rekryteringen av sökandena som "annan personal" skulle ge upphov till en ny diskriminering, denna gång till nackdel för anställda som har ställts till förfogande för JET av andra medlemmar än UKAEA, och att en sådan utvidgning skulle fördärva det rekryteringssystem som har inrättats genom stadgarna.

- 135 Sökandena har för sin del huvudsakligen gjort gällande att ingen av bestämmelserna i stadgarna innebär ett formellt förbud mot att de rekryteras som "annan personal" och att de tvärtom har rätt till en sådan rekrytering, eftersom det är enda sättet att få ett slut på den diskriminering som de är utsatta för.
- 136 Förstainstansrätten anser att även om ingen av bestämmelserna i stadgarna innebär ett uttryckligt och otvetydigt förbud mot principen att personer vilka, liksom sökandena, redan har ställts till förfogande för projektet av UKAEA rekryteras som "annan personal" enligt artikel 8.5, leder inte desto mindre den allmänna systematiken i stadgarna och själva lydelsen av bestämmelserna i dessa till slutsatsen att en sådan rekrytering inte kan ske utan att det genom nämnda stadgar inrättade systemet för rekrytering och ledning av personalen allvarligt skadas.
- 137 Begreppet "annan personal" i artikel 8.5 i stadgarna skall nämligen tolkas utifrån artikel 8.1, där det anges att projektgruppen består dels av personal från medlemmarna i JET i enlighet med artikel 8.3, dels av "annan personal". I bestämmelserna

nämns inget om det förfarande som innebär att en medarbetare i projektgruppen som har ställts till förfogande av UKAEA måste säga upp sig från UKAEA för att kunna rekryteras av kommissionen som "annan personal".

- 138 Som kommissionen med rätta har gjort gällande strider dessutom sökandenas föreslagna tolkning av stadgarna mot själva den princip som det gällande systemet i JET för rekrytering och ledning av personalen grundas på, nämligen att införa och bibehålla två olika kategorier av personal, beroende på vilken medlem som ställer dem till förfogande.
- 139 Härav följer att i sin nuvarande lydelse kan artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna inte tolkas så att sökandena kan rekryteras som "annan personal" i den mening som avses i bestämmelserna.
- 140 Det måste dessutom konstateras att rådet och ledningen i JET har antagit tilläggsbestämmelser eller specialbestämmelser för att bereda sig på alla eventualiteter av en sådan rekrytering (se i detta avseende förstainstansrättens analys av artikel 9.1 i tilläggsbestämmelserna och av regeln om "förtida avskedsansökan" i den i dag meddelade domen i det parallella målet T-99/95, Stott mot kommissionen). Den särbehandling som har införts genom artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna förstärks således av ytterligare mekanismer som är avsedda att förhindra att man på något sätt råder bot på den.
- 141 Under dessa omständigheter skall det konstateras att artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna, tilläggsbestämmelserna för verkställighet av dem och de administrativa regler som är avsedda att ge dem verkan är rättsstridiga, i den mån som de innebär eller bidrar till att det vidmakthålls en särbehandling som inte är objektivt motiverad, och

följaktligen rättsstridig, bland annat vad avser möjligheterna för två kategorier av anställda i JET att få tillträde till en tjänst vid gemenskaperna, beroende på vilken medlemsorganisation som ställer den ifrågavarande anställde till förfogande för samarbetsprojektet.

- 142 Den invändning om rättsstridighet som sökandena har framställt i andra hand med stöd av artikel 156 i Euratomfördraget skall således bifallas och bestämmelserna i artikel 8.4 och 8.5 i stadgarna skall förklaras inte vara tillämpliga, på det sätt som har angivits i punkterna 131 och 141 ovan. Detsamma skall gälla för tilläggsbestämmelserna och den så kallade regeln om förtida avskedsansökan i den mån de bidrar till nämnda rättsstridighet.
- 143 Eftersom dessa bestämmelser inte kan utgöra rättslig grund för de angripna besluten, återstår det att pröva om sökandenas ansökningar giltigt har kunnat avslås av något av de övriga skäl som har angivits i punkt 134 ovan.
- 144 Vad först gäller motståndet från styrelsen för JET mot genomförandet av den första rekommendationen i Pandolfipanelens rapport, är det uppenbart att detta inte är ett skäl som svaranden rättmätigt kunde anföra mot sökandenas ansökningar, eftersom nämnda styrelse för JET inte kan utesluta någon från tillämpningen av gemenskapsrätten. Tvärtom ankom det på kommissionen att övervaka att styrelsen för JET, vilket är ett samarbetsprojekt som till mer än 80 procent finansieras av gemenskapsmedel och där Euratom ingår som medlem, strikt följde de grundläggande principerna i gemenskapsrätten. För övrigt ansåg domstolen i domen i målet Ainsworth att kommissionen var rättsligt ansvarig för hur ledningen i JET handlade (se punkt 19—27 i domen).
- 145 Vad gäller argumentet att rekryteringen av sökandena som "annan personal" skulle ge upphov till en ny diskriminering, denna gång till nackdel för anställda som har ställts till förfogande av andra medlemmar i JET än UKAEA, om den inte görs tillgänglig även för dem, saknar det relevans, eftersom det antagligen avser sådan rekrytering som förstainstansrätten redan har konstaterat inte var tillgänglig för

sökandena. I enlighet med artikel 149 i Euratomfördraget ankommer det i varje fall på de berörda institutionerna att förebygga uppkomsten av varje ny form av ojämlig behandling som inte är objektivt motiverad när de vidtar de åtgärder som krävs för att följa denna dom.

- 146 Av vad som anförts ovan följer att inga av de skäl som de angripna besluten grundas på rättsligt motiverar dem. Dessa beslut skall därför ogiltigförklaras.

Skadeståndsyrkandena

- 147 Skadeståndsanspråket (sjunde och åttonde yrkandet) återfanns redan i sökandenas klagomål enligt artikel 90 andra stycket i tjänsteföreskrifterna, vilka var riktade mot rättsakter som gick sökandena emot, nämligen de tysta besluten att avslå sökandenas ansökningar om tillfällig anställning vid gemenskapen. Under dessa omständigheter skall det anses som att skadeståndsanspråket har framställts inom ramen för artikel 152 i Euratomfördraget (artikel 179 i EG-fördraget) och artikel 90 och 91 i tjänsteföreskrifterna, vars bestämmelser har följts. Följaktligen kan anspråken tas upp till prövning.
- 148 Det skall dock preciseras att sakprövningen av skadeståndstalan är begränsad till ersättning för skada som har direkt samband med den rättsakt som gick sökandena emot, i detta fall de tysta besluten att avslå sökandenas första ansökningar om att anställas som tillfälligt anställda vid gemenskapen, vilka framställdes i januari 1993 av sökandena Altmann m. fl. och i september/oktober 1993 av sökandena Casson m. fl. Dessa yrkanden skall i stället avvisas på grund av att sökandena inte har följt det administrativa förfarande i två etapper som föreskrivs i artikel 90 och 91 i tjänsteföreskrifterna, i den mån som deras talan avser ersättning för skada till följd av ett handlande av kommissionen som är oberoende av de ifrågavarande rättsakter som gick sökandena emot, nämligen avslagen på deras första ansökningar (se för

senaste rättspraxis förstainstansrättens dom av den 1 december 1994 i mål T-54/92, Schneider mot kommissionen, RecFP s. II-887, och förstainstansrättens beslut av den 11 maj 1995 i mål T-569/93, Moat mot kommissionen, REGP s. II-305, punkt 25).

- 149 Vad gäller sökandenas möjlighet att även grunda sina skadeståndstalan på artikel 188 andra stycket i Euratomfördraget och artikel 215 andra stycket i EG-fördraget, skall det erinras om att en tvist mellan en tjänsteman och en institution, till vilken han står eller stod i en beroendeställning, som avser ersättning för en skada och som har sitt ursprung i det anställningsförhållande som förenar vederbörande med institutionen, drivs inom ramen för artikel 152 i Euratomfördraget (artikel 179 i EG-fördraget) och artikel 90 och 91 i tjänsteföreskrifterna och, vad bland annat avser upptagandet till prövning, befinner sig utanför tillämpningsområdet för artikel 151 och 188 i Euratomfördraget (artikel 178 och 215 i EG-fördraget) (domstolens dom av den 22 oktober 1975 i mål 9/75, Meyer-Burckhart mot kommissionen, Rec. s. 1171, och av den 17 februari 1977 i mål 48/76, Reinartz mot kommissionen, Rec. s. 291 och 297). Eftersom gemenskapsdomstolarnas behörighet i förhållande till personer som gör anspråk på att vara tjänsteman eller annat än lokalt anställd vid gemenskaperna grundas på artikel 152 i Euratomfördraget (artikel 179 i EG-fördraget) (ovannämnda domar i målen Porrini m. fl. mot Euratom m. fl. och Ainsworth m. fl. mot kommissionen och rådet), håller sig även denna behörighet, såsom föreskrivs i nämnda artikel, inom de gränser och villkor som har fastställts i tjänsteföreskrifterna eller som följer av villkoren för anställda vid gemenskaperna (se härvid generaladvokaten Mischos förslag till avgörande i målet Ainsworth, Rec. 1987, s. 196—201). Dessutom har sökandena själva genom att framställa en ansökan och ett klagomål följt den väg som utstakas i artikel 90 och 91 i tjänsteföreskrifterna, och det är således mot bakgrund av sistnämnda bestämmelser som upptagandet till sakprövning av deras talan skall bedömas (ovannämnda dom i målet Meyer-Burckhart mot kommissionen, punkt 8).

- 150 Argumentet om att det inte var kommissionen utan rådet som fattade ovannämnda beslut 78/471, genom vilket JET upprättades och dess stadgar antogs, kan inte anföras mot sökandenas rätt att rikta sin talan direkt mot den institution från vilken rättsakten som går dem emot härrör. Det följer nämligen av artikel 184 i Euratomfördraget att endast gemenskapen har ställning som juridisk person (se även

artikel 152 och 188 andra stycket i Euratomfördraget, vilka endast avser gemenskapen och inte dess institutioner). Även om det är riktigt att det i gemenskapernas rättsordning är av intresse för en god rättskipning, när gemenskapen blir ansvarig på grund av en av dess institutioners handlande, att gemenskapen företräds vid domstolen av den eller de institutioner som anklagas för det skadeståndsgrundande handlandet (domstolens dom av den 13 november 1973 i mål 63/72—69/72, Werhahn Hansamühle m. fl. mot rådet, Rec. s. 1229, punkt 7, och av den 9 november 1989 i mål 353/88, Briantex och Di Domenico mot Europeiska ekonomiska gemenskapen och kommissionen, Rec. s. 3623, punkt 7), är denna omständighet inte av sådant slag att den medför att en skadeståndstalan inte kan tas upp till prövning, när denna är nära förbunden med en talan om ogiltigförklaring som kan tas upp till prövning.

151 I sak skall det först prövas om gemenskapen kan bli ansvarig för de rättsakter som rättsstridigt har antagits av rådet och genomförts av kommissionen.

152 Som svaranden med rätta har gjort gällande ingår stadgarna för JET i en rättsakt, nämligen i ovannämnda beslut 78/471, i dess lydelse enligt ovannämnda beslut 88/447, 91/677 och 96/305. I den mån som skadeståndsanspråken grundas på påståendet att dessa stadgar är rättsstridiga, framgår det av domstolens fasta rättspraxis att en sådan rättsstridighet inte i sig är tillräcklig för att gemenskapen skall bli ansvarig. I ett sådant fall blir gemenskapen endast ansvarig när det föreligger en tillräckligt klar överträdelse av en överordnad rättsregel till skydd för enskilda (domstolens dom av den 25 maj 1978 i mål 83/76 och 94/76, 4/77, 15/77 och 40/77, Bayerische HNL m. fl. mot rådet och kommissionen, Rec. s. 1209, punkt 4—6, av den 4 oktober 1979 i mål 238/78, Ireks-Arkady mot rådet och kommissionen, Rec. s. 2955, punkt 9, och av den 5 december 1979 i mål 143/77, Koninklijke Scholten Honig mot rådet och kommissionen, Rec. s. 3583, punkt 10). Förstainstansrätten anser att principerna i denna rättspraxis analogt skall tillämpas på detta fall, vilket ingår i ett personalmål, bland annat med hänsyn till de vidsträckta befogenheter som institutionerna har att genom allmänna bestämmelser fastställa regler för

upprättandet av och verksamheten i gemensamma företag som har upprättats i enlighet med kapitel 5 i avdelning II i Euratomfördraget. Härav följer att gemenskapen endast kan bli ansvarig i detta fall om den berörda institutionen på ett uppenbart och allvarligt sätt har åsidosatt gränserna för utövandet av sina befogenheter.

- 153 Den grundläggande principen om likabehandling är förvisso en överordnad rättsregel till skydd för enskilda (se ovannämnda dom i målet Ireks-Arkady mot rådet och kommissionen, punkt 11, samt domstolens dom av den 4 oktober 1979 i mål 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 och 45/79, Dumortier frères m. fl. mot rådet, Rec. s. 3091, och av den 19 maj 1992 i mål C-104/89 och C-37/90, Mulder m. fl. mot rådet och kommissionen, Rec. s. I-3061).
- 154 Likväl anser förstainstansrätten att den överträdelse av likabehandlingsprincipen som följer av stadgarna inte är tillräckligt klar i detta fall för att gemenskapen skall bli ansvarig. Det är nämligen viktigt att framhålla att den särbehandling som sökandena klagat på var objektivt motiverad i det ursprungliga sammanhanget då samarbetsprojektet upprättades och att dess giltighet bekräftades av domstolen i domen i målet Ainsworth år 1987. Som det har redogjorts för i punkt 130 ovan, är det riktigt att rådet sedan december 1991 har kunnat konstatera att omständigheterna har ändrats, vilket borde ha beaktats när ovannämnda beslut 91/677 antogs, eftersom dessa omständigheter vederlade domstolens resonemang i domen i målet Ainsworth. Med hänsyn till dels den auktoritet som domstolens domar har i gemenskapernas rättsordning, dels det stora utrymme för skönsmässig bedömning som institutionerna har i fråga om organisationen och verksamheten i gemensamma företag anser förstainstansrätten dock att rådet inte på ett uppenbart och allvarligt sätt har åsidosatt gränserna för utövandet av sina normativa befogenheter genom att rättsstridigt vidmakthålla det rekryteringssystem som föreskrivs i artikel 8 i stadgarna. Under de exceptionella omständigheterna i detta fall, där institutionerna i ett komplicerat faktiskt läge stannat i ständig utveckling till viss del stödde sig på auktoriteten av domen i målet Ainsworth, anser förstainstansrätten att institutionernas handlande åtminstone inte är av sådant slag att gemenskapen skall bli ansvarig före dagen för meddelandet av förevarande dom, i vilken det konstateras att de objektiva skälen för den särbehandling som domstolen konstaterade i nämnda dom i målet Ainsworth har försvunnit.

- 155 Av samma skäl skall det anses att det handlande som kommissionen anklagas för inte är av sådant slag att gemenskapen skall bli ansvarig, i den mån som det härrör från det administrativa genomförandet av stadgarna. Förstainstansrätten vill för övrigt erinra om att det var med rätta som kommissionen ansåg att stadgarna, i deras nuvarande lydelse, inte i sig ger rätt att rekrytera sökandena som "annan personal" enligt artikel 8.5.
- 156 Av vad som anförts ovan följer att skadeståndsyrkandena skall ogillas som ogrundade.

Rättegångskostnader

- 157 Enligt lydelsen av artikel 87 andra stycket i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt lydelsen av artikel 87.3 i rättegångsreglerna kan rätten besluta att kostnaderna skall delas eller att vardera parten skall bära sin kostnad, om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter, eller om särskilda omständigheter motiverar det. I tvister mellan gemenskaperna och deras anställda skall, enligt artikel 88 i dessa rättegångsregler, institutionerna bära sina kostnader.
- 158 Eftersom svaranden i huvudsak är tappande part och med beaktande av de särskilda omständigheter som har medfört att skadeståndsyrkandena skall ogillas, anser förstainstansrätten det vara en rättvis tillämpning av dessa bestämmelser att förplikta svaranden att utöver sina egna kostnader även ersätta sökandenas rättegångskostnader. Med tillämpning av artikel 85.5 i rättegångsreglerna och i avsikt av särskilda yrkanden från parterna på den punkten, skall det dock beslutas att D. Hurford, den tjugosjätte sökanden i mål T-177/94, skall bära sina rättegångskostnader.

159 I enlighet med artikel 87.4 i rättegångsreglerna skall intervenienten bära sina rättegångskostnader.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (andra avdelningen)

följande dom:

- 1) Det noteras att D. Hurford, den tjugosjätte sökanden i mål T-177/94, har återkallat sin talan. Mål T-177/94 avskrivs i den del det rör honom.
- 2) Kommissionens beslut av den 14 januari respektive den 16 september 1994 att inte rekrytera övriga sökande till tillfälliga tjänster vid gemenskaperna ogiltigförklaras.
- 3) Talan ogillas i övrigt.
- 4) Svaranden skall ersätta sökandenas rättegångskostnader, med undantag för D. Hurfords kostnader, samt bära sina egna kostnader. D. Hurford och intervenienten skall bära sina rättegångskostnader.

Kirschner

Bellamy

Kalogeropoulos

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 12 december 1996.

H. Jung

H. Kirschner

Justitiesekreterare

Ordförande

II - 2105

Innehåll

Bakgrunden till tvisten	II - 2048
Tillämpliga bestämmelser	II - 2048
Domen i målet Ainsworth	II - 2052
Omständigheternas senare utveckling	II - 2053
Administrativt förfarande	II - 2061
Förfarande och parternas yrkanden	II - 2063
Upptagande till sakprövning	II - 2067
A — Omfattningen av och upptagandet till sakprövning av vissa av sökandenas yrkanden	II - 2067
B — Invändningen om rättskraft	II - 2069
Parternas argument	II - 2069
Förstainstansrättens bedömning	II - 2069
Yrkandena om ogiltigförklaring	II - 2071
Parternas huvudsakliga grunder och argument	II - 2071
Förstainstansrättens bedömning	II - 2076
A — Inledande överväganden	II - 2076
B — Den materiella beskaffenheten av den påstådda skillnaden i behandling	II - 2077
C — Ändrade faktiska omständigheter sedan domen i målet Ainsworth	II - 2081
1. Förlängningen av JET och fullföljandet av fusionsprogrammet	II - 2083
2. UKAEA: s ändrade roll i organisationen och verksamheten i gemenskapsprojektet	II - 2084
3. UKAEA: s ändrade inställning	II - 2084

4. Arbetskonflikt i JET	II - 2085
5. Utvecklingen av det ursprungligen planerade rekryteringssystemet	II - 2086
— Avsaknad av anställningstrygghet för UKAEA-anställda	II - 2086
— Den näst intill obefintliga möjligheten för brittisk personal att få en "returbiljett" av en medlem i JET	II - 2087
— Det i praktiken reducerade värdet av "returbiljetterna"	II - 2088
— Integration i kommissionens fast anställda personal av tillfälligt anställda som ställs till förfogande för JET av Euratom och åtaganden i detta avseende	II - 2089
— Upprättandet av konstlade band till medlemsorganisationerna	II - 2090
D — De rättsliga följderna av utvecklingen av de faktiska omständigheterna sedan domen i målet Ainsworth	II - 2091
E — De angripna beslutens lagenlighet	II - 2096
Skadeståndsyrkandena	II - 2100
Rättegångskostnader	II - 2104